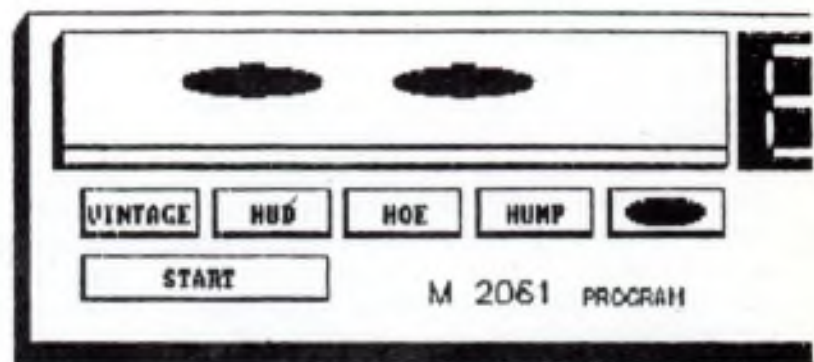

MOZEK

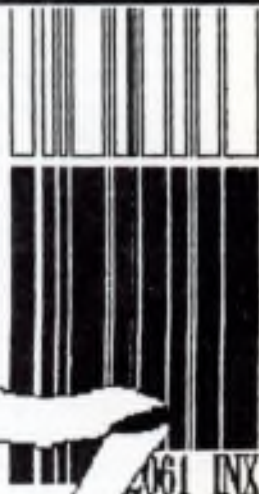
PLUS
PLUS
PLUS

5C/P1

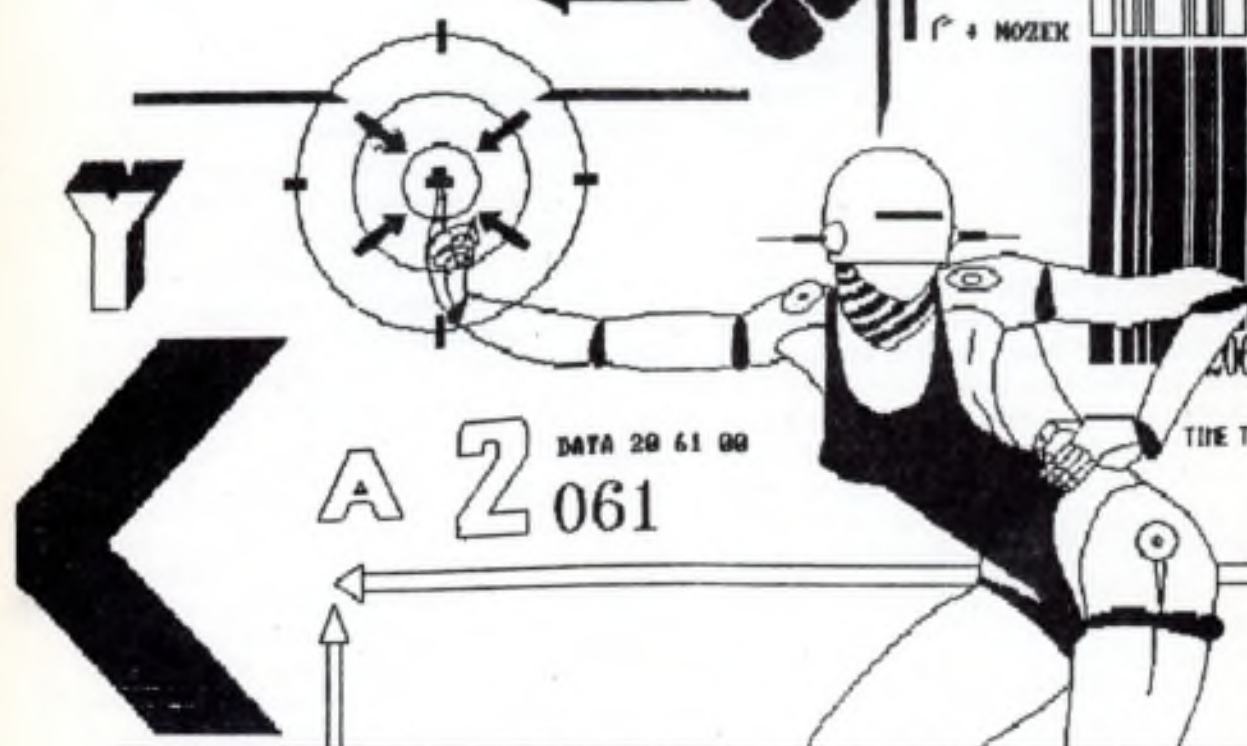
MÖBIUS 2061 AEI

MOZEK

TIME TO CODE

DATA 20 61 00

A Z 061

```
20610 BEGIN READ (X);
20611 FOR I:=1 TO N DO READ (Y)
20612 WRITE ('TIME OR NOTHING')
20613 END.
```


© 1981

poul anderson -

mým nejužším cílem je to, aby trest za zločin byl odpovídající...

Seznámili jsme se díky úřední záležitosti. Michaelsova firma chtěla otevřít svoji filiálku na okraji Everstonu a dozvěděla se, že nejvhodnější parcela je mým vlastnictvím. Finanční nabídka byla velkolepá, ale postavil jsem si hlavu; nabídlí víc, ale nevzdal jsem se. Potom mne navštívil sám boss. Představoval jsem si ho trochu jinak. Byl v bojo-
vné náladě, ale vedl si tak korektně, že jeho jednání neuráželo. Jeho chování bylo tak vybrané, že skoro nebyly znát mezery v jeho vzdělání. Tento svůj nedostatek celkem úspěšně překonal návštěvou večerní školy, korespondenčními kursy a hltáním spousty knih.

Aniž jsme přerušili naši debatu, šli jsme si osvěžit hrdlo. Zavedl mě do jakéhosi baru, který vůbec nebyl v chicagském stylu: byl tichý, skromně zařízený, bez juke-boxu a televizoru, byla tam pouze polička s knihami a několik šachovnic. Žádná spodina a šibřl, kteří se v podobných podnikcích obvykle vyskytují. Mimo nás bylo v baru asi půl tuctu hostů: jakýsi vyžilý člověk s výrazem a postavou profesora, skupinka, která se hádala o politice a dost tomu rozuměla, mladík, který s barmanem posuzoval, čím dílo je originálnější, jestli Bartókovo nebo Schönbergovo. Michaelsovi a mně nabídli stolek v rohu a donesli nám dánské pivo.

Ujistil jsem ho, že peníze mne nezajímají, ale prostě se mi přičí, aby kvůli stavbě tuctové chromované boudy buldozery zmrzačily takové malebné místo. Když mě Michaels vyslechl, mlčky si nacpal dýmku. Byl to pohublý urostlý muž s dlouhou bradou a římským nosem, prohledivělými vlasy a temnými třpytivými očima.

"Cožpak vám zástupci mojí firmy nic nevysvětlili?" zeptal se. "Vůbec se nechystáme stavět standartní baráky, ničící krajinu. Máme šest projektů, varianty nepočítám; na výkresu to vypadá ... takto."

Vytáhl tužku a list papíru a chystal se

nahodit na něj plánek. Když mluvil, byl jeho cizí přízvuk výraznější, ale na rychlosti řeči to nebylo poznat. A svoji věc znal lépe než ti, kteří se mnou dříve jednali jeho jménem.

"Ať už se vám to líbí nebo ne," řekl, "máme polovinu dvacátého století a před hromadnou výstavbou se nedá utéci. Ale to znamená, že se lidstvo zcela jistě stane méně zajímavým. Při použití standartních výrobků může dosáhnout určitou jednotu uměleckého stylu."

Začal mi vysvětlovat, jak toho lze dosáhnout.

Vůbec na mne nenaléhal a tak jsme se vzdálili od hlavního tématu.

"Tohle je útulné místočko," poznamenal jsem. "Jak jste to tady našel?"

Pokrčil rameny.

"Občas se v noci toulám po ulicích. Seznamuji se s městem."

"Není to nebezpečné?"

"Jde o to, s čím to srovnáváte," zamračil se náhle při odpovědi.

"Ach... pozoruji, že nejste zdejší."

"Uhádl jste. Přijel jsem do Států až v roce 1946. Takovým jako já říkali "přemístěnci". Tedem Michaelsem jsem se stal až potom, co mě přestalo bavit psát dlouhé Tadeuš Michajlovski. Nevím, proč bych si měl stýskat po Starém světě - snažím se úplně asimilovat."

I při dalších setkáních o sobě mluvil málo a zdrženlivě. Později jsem se od jeho závistivých konkurentů dozvěděl podrobnosti jeho strmé kariéry. Jeden z nich doposud nechtěl uvěřit, že je možné výhodně prodat dům se skrytým topným systémem za necelých dvacet tisíc dolarů. Michaels vynášel způsob, jak podobné transakce úspěšně zaopatřit. To není tak špatné na imigranta bez groše.

Když jsem se v tom začal hrabat důkladněji, dozvěděl jsem se, že dostal zvláštní přistěhovalecké vízum za zásluhy, které ke

konci války prokázal armádě Spojených států. K zásluhám tohoto druhu určitě bylo třeba velké vytrvalosti a důvtipu.

Mezitím se naše přátelství upevnilo. Prodal jsem mu ten pozemek, po němž toužil a stýkali jsme se jako předtím: tu v nějakém baru, jindy v mém mládeneckém bytě, ale nejčastěji v jeho bytě ve střešní nástavbě domu u jezera. Měl obdivuhodně krásnou blond manželku a dva chytré, dobře vychované syny. Ale bez ohledu na to jej mučila samota a tak lpěl na našem přátelství.

Asi rok po našem prvním setkání mi vyprávěl jednu historku.

Byl jsem k nim pozván na oběd na Den díkuvzdání. Po obědě se rozproudil rozhovor. Seděli jsme a mluvili a mluvili. Když skončila diskuse ohledně vzniku možných nepokojů při bližících se městských volbách, přešli jsme k tomu, zdali je možné, aby jiné planety ve svém vývoji a ve svých základních rysech prošly stejnou cestou jako naše vlastní. Emily se omluvila a šla spát. Bylo už po půlnoci a my jsme s Michaelsem stále ještě hovořili. Nikdy předtím jsem jej neviděl tak vzrušeného. Jakoby jej cosi z našeho rozhovoru šlo do živého. Konečně vstal, nejistou rukou nalil do našich sklenic whisky a tiše zamířil po chlupatém zeleném koberci k velkému oknu.

Byla jasné mrazivá noc. Dole pod námi leželo město - podivná spleť zrcadlicích se barev, žilky a kudrdlinky z rubínů, ametystů, safírů a topasů - a temná pláň Michiganského jezera; zdálo se, že naše pohledy se už netrhnou od temnoty, od temnoty rozkládající se v dálí nad zasněženou krajinou. Nad námi se klenula krystalicky černá obloha, na níž na ocase stála Velká medvědice a po Mléčné dráze kráčel Orion. Tak velký a syrový obraz se nepodaří spatřit často.

"Nevím, jak to říci," pronesl.

Sotva jsem se v hlubokém křesle mohl pohnout. V krbu se tetelily drobné modré jazyčky plamenů. Mimo ně osvětlovala místnost pouze jediná lampa se stínidlem a tak jsem také přistoupil k oknu a bez obtíží pozoroval nebe pokryté hvězdami.

"Z vaší vlastní zkušenosti?" zeptal jsem se po menším zaváhání.

Upřel na mě svůj jasný pohled a jeho obličej zkameněl.

"A co kdybych odpovídal kladně?"

Spěšně jsem si přitáhnul svoji whisky.

"Kings ransom" je skvělý a uklidňující nápoj, zvláště ve chvíli, kdy celá země zní přeseň unisono s rostoucí zímou.

"Jak vidno, máte pro to své důvody. Chtěl bych znát jaké."

Křivě se usmál.

"Ach, já jsem také z této planety," řekl. "Ačkoli... ačkoli je tak nekonečně cizí... Myslíte si, že to mělo vliv na lidi, kteří se dostali do vesmíru? Že jim to vniklo až do morku kostí tak, že po návratu na Zemi se pro ně všechno změnilo?"

"Pokračujte, víte přece, že mám rád fantazie."

Podíval se z okna, potom zase na mě a jedním douškem vypil svoji whisky. Ten rychlý pohyb u něj působil nepřirozeně. Stejně jako nejistota.

"Nu, budu vám tedy vyprávět jednu fantastickou historii," řekl tvrdě a s námahou. "Ačkoliv není příliš veselá, je skvělá pro vyprávění za zimních večerů; ale neradím vám brát ji příliš vážně."

Potáhnul jsem ze skvělé cigarety, kterou mi nabídl, a začal jsem pozorně naslouchat, nepřerušoval jsem klid, který nyní potřeboval.

Několikrát prošel okolo okna a pozorně se díval pod nohy. Potom si nalil sklenicí a usedl vedle mě. Nedíval se však na mne, nýbrž na obraz, který visel na zdi. Byl tmavý a nepochopitelný a nikomu kromě něj se nelíbil. Obraz mu očividně dodal sílu a tak začal rychle a potichu hovořit.

"Někdy ve velice vzdálené budoucnosti byla jedna civilizace... Nebudu vám ji popisovat, neboť je to nemožné. Uměl byste se přenést do doby stavitelů egyptských pyramid a vyprávět jim o tom městě pod námi? Potíž není v tom, že by vám nevěřili - to se rozumí samo sebou. Mám na mysli to, že by vám vůbec nerozuměli. Cokoliv byste jim vyprávěl, by pro ně byl úplný nesmysl. A to, jak naši současníci myslí, pracují a čemu věří by pro ně bylo stejně nepochopitelné jako ta světla, mrakodrapy a stroje tam dole pod oknem. Nebo ne? Kdybych vám vyprávěl o budoucích lidech, žijících ve světě nepochopitelných slepých energií, o genetických manipulacích, o jakýchkoli válkách, o mluvících kamenech a jakémisi bezokém lovcí, nic byste k tomu necítil, nic byste z toho nepochopil. Proto vás jen prosím, abyste si představil, kolik jen otoček okolo Slunce mezitím pro-

vedla tato planeta a jak hluboce jsme zapomenuti. A ještě se snažte pochopit, že myšlení obyvatel oné civilizace se natolik odlišuje od našeho, že navzdory všem zákonům logiky a přírody objevili způsob cestování v čase.

Avšak řadový představitel oné epochy - sotva jej mohu nazvat občanem nebo použít kteréhokoliv jiného slova z našeho dnešního slovníku - takový průměrně vzdělaný člověk má úplně mihavou představu o tom, že před tisíci lety nějaká polodivožská poprvé rozbili atom. Pouze jeden nebo dva vyvolení žili v našem čase, žili mezi námi, zkoumali nás a vraceli se zpět s informacemi pro Centrální mozek, je-li tento termín na místě. Zbývající se o nás příliš nezajímají, stejně jako se třeba vy nezajímáte třeba o rané období vývoje mezopotamské civilizace. Rozumíte mi?"

Podíval se na svoji sklenici, kterou stále ještě držel v ruce, a vpil se do ní očima, jakoby jej whisky zhypnotizovala a on upadl do transu. Na chvíli se odmlčel.

Chvilku jsem počkal a odvětil: "Jasně. Abych si poslechl vaši historii, rád tu podmínku přijmu. Mám však dojem, že ti, kdož putují časem, nesmí k sobě upoutat pozornost. Určitě musí mít nějaké způsoby maskování. Sotva mají zájem na tom, aby změnili svoji vlastní minulost."

"Ach, takové nebezpečí je vyloučeno," vyrazil ze sebe. "Jedinou příčinou jejich maskování je to, že by se jim nepodařilo získat potřebné informace, protože by každému bylo jasné, že přišli z budoucnosti. Jen si představte, k čemu by to vedlo!"

Usmál jsem se.

Michaels se na mne udiveně podíval.

"A jak by se podle vás mimo vědeckých účelů dalo cestování v čase využít?" zeptal se.

"Nu, třeba pro získávání uměleckých děl a těžbu přírodního bohatství," nadhodil jsem. "Například by se dalo přicestovat do éry dinosaurů a tam těžit železo dávno před tím, než se objevil člověk a tak sesbírat smetanu z bohatých nalezišť."

Odmítavě zakroutil hlavou: "Popřemýšlejte ještě. Příslušníky oné civilizace by uspokojilo celkem omezené množství sošek a věz dinastie Ming a miniatur Třetí světové hegemonie. A k tomu by se větší část rozdělila do muzeí - jestliže se v této souvislosti dá použít slovo "muzeum". Vždyť vám

říkám, že se nám nepodobají. A co se týče surovin, tak ty nepotřebují, vše, co potřebují, vyrábí syntézou."

Odmlčel se, jako by se chystal k poslednímu skoku.

"Jak se jmenovala ta kolonie pro zločince, kterou založili Francouzi?"

"Děbelský ostrov?"

"Ano. Umíte vymyslet strašnější trest než poslat viníka do minulosti?"

"Ani by mne nenapadlo, že v budoucnosti se zachová podstata trestu a tím víc nutnost udržovat jedny ve strachu tím, že jiné podrobují strašlivým trestům. Vždyť už my v našem století víme, že to k ničemu není."

"Jste o tom přesvědčen?" zeptal se klidně. "A propos, jednou vás udivilo, že se sám beze strachu procházím v noci po ulicích. Tak je to: trest očišťuje společnost. Kdybyste se ocitl v budoucnosti, vysvětlili by vám tam, že veřejné oběšení snížilo procento zločinnosti, která by bez toho byla mnohem vyšší. A ještě důležitější je to, že v 18. století tato "představení" vytvořila podmínky ke srodu opravdového humanismu." Sardonicky zvedl obočí. "V budoucnosti jsou o tom každopádně přesvědčení. Mají-li pravdu nebo jestli se snaží ospravedlnit určitý úpadek svojí civilizace není důležité. Ale musíte vzít za svůj fakt, že skutečně posílají své nejnebezpečnější zločince do minulosti."

"To je vůči minulosti opravdu neopatrné," namítnul jsem.

"To se mýlíte. Je to jinak. Cožpak by se potom, co se v souvislosti s tím stane, už stalo... Proklatě! Angličtina pro takové paradoxy není stvořena. A pochopte ještě jednu důležitou okolnost - že se nezaměřují na nějaké řadové ničemy. Abyste si zasloužil poslání do minulosti, musíte spáchat velmi těžký zločin. Stupeň závažnosti zločinu závisí na tom, ve kterém období lidských dějin se udál. Vražda, loupež, vlastizrada, kacířství, obchod s drogami - to vše se v jedné epoše tvrdě stíhalo, ve druhé tolerovalo a ve třetí kladně oceňovalo."

Chvilku jsem se na něj mlčky díval a všimnul jsem si, že jeho obličej je zbrázděný drobnými vráskami. Dospěl jsem k závěru, že na svůj věk je velice proždivělý.

"Dobrá," řekl jsem. "Ať je po vašem, nebudu se přít. Ale cožpak člověk z budoucnosti, vybavený takovými znalostmi..."

Hlučně postavil sklenici na stůl.

"Jakými znalostmi?!" vykřikl. "Jen myslíte! Představte si, že vás nahého vysadí v Babylónu. Co víte o babylónské historii a jazyce? Kdo tam v té době vládne a jestli bude ještě dlouho vládnout a kdo po něm nastoupí na trůn? Jaké zákony a zvyky musíte dodržovat? Pouze tušíte, že časem Babylón dobyjí Asyřané, Peršané a kdo ví kdo ještě. Při tom se nepříjemnostem nevyhnete! Ale kdy a jak se to stane? A bitva, jejímž svědkem se můžete stát, to je co: pohraniční šarvátka nebo skutečná válka? Jestliže to druhé, zvítězí Babylón? Jestliže bude poražen, jaké budou mírové podmínky? Dnes nepotkáte ani tučet lidí, kteří vám na tyto otázky odpoví, aniž se musí podívat do knihy o historii. Vy k nim nepatříte a takovou knihu s sebou mít nebudete."

"Domnívám se," řekl jsem pomalu, "že po dostatečném seznámení s jazykem bych šel do nejbližšího chrámu a řekl bych knězi, že mohu uspořádat... hum... třeba ohňostroj..."

Smutně se zasmál.

"A jak? Nezapomene, že se nacházíte v Babylónu. Kde chcete vsít sanytr a síru? I kdyby se vám podařilo knězi vysvětlit, že právě to potřebujete, podaří se vám vyrobit prach, který vybuchne a nebude jen tiše prskat? Sám víte, že je to svým způsobem umění. Vždyť se, k čertu, nemůžete dát najmout ani jako prostý námořník. Budete rád, když vás někdo přijme jako metaře. Nejspíš vás bude čekat otrocká práce na poli. Anebo ne?"

Oheň v krbu pomalu uhasínal.

"Bohužel ano," řekl jsem.

"Snad už chápete, že pečlivě zvažují jaké vyberou místo a čas."

Ohlédl se k oknu. Z místa, na kterém jsme seděli, bylo vidět pouze tma - odrazy na okenním skle neumožňovaly vidět hvězdy.

"Když někoho odsoudí k vyhnanství, všichni odborníci se schází k poradě a udávají svoje důvody, proč se to nebo ono období hodí pro toho kterého jednotlivce. Jistě chápete, že když inteligentního kultivovaného člověka pošlete do homérského Řecka, život mu bude připadat jako jednotvárný hrůzný sen, ale nějaký hrdlořez by se tam mohl skvěle uplatnit a stát se váženým bojovníkem. Jestliže se tento hrdlořez nedopustil toho nejtěžšího zločinu, mohou ho vysadit poblíž Agamemnónova paláce a odsoudí jej spíše k nepohodlí a stesku po otčině. Ano, pane," zašeptal. "Ke smutku po otčině!"

Jakmile domluvil, upadl na mysl tak, že jsem začal považovat za nutné utěšit jej a tak jsem suše řekl: "To je vlastně zkomplikovaný trest smrti."

Znova se na mne podíval.

"Správně," řekl. "A v jeho organismu dále koluje sérum dlouhověkosti. Toť vše. Navěčer ho vysadí na nějakém opuštěném místě a přístroj, který jej tam dopravil, seizí. A do konce života je odříznut od svojí doby. Ví pouze to, že mu vybrali epochu... s takovými rysy... díky nimž podle názoru těch, kteří ho tam poslali, bude trest odpovídat charakteru zločinu, který spáchal."

Opět na nás dopadlo ticho a pomalé tikání hodin na krbu se proměnilo v nejsilnější zvuk na světě, zvláště když mimo dům umlkly všechny hlasy světa spoutány mrazem. Podíval jsem se na ciferník. Byla polední noc; brzy začne svítat.

Podíval jsem se na Michaelse a viděl, že se mne nespouští upřený zmučený pohled.

"Jakého zločinu jste se dopustil?" zeptal jsem se.

Moje otázka jej očividně přistihla nepřipraveného. Unaveně řekl: "Není to jedno? Vždyť už jsem vám říkal, že jeden a ten samý skutek se v jedné epoše posuzuje jako zločin a ve druhé jako hrdinství. Kdyby můj pokus skončil úspěšně, budoucí pokolení by se ukláněla před mým jménem. Ale nezdařil se."

"Snad že mnoho lidí trpělo," řekl jsem, "a proto vás celé lidstvo začalo nenávidět."

"Ano, bylo to tak," souhlasil. Asi za minutu dodal: "Víte, to celé jsem vymyslel já. Jak zkrotit čas."

"Hrají vám do noty," usmál jsem se.

Trochu se uvolnil, zvedl se z křesla a začal se procházet po svém rozkošném koberci.

"Tak... když jste si poslechl tuhle fantastickou historii, jak jste posoudil stupeň mojí předpokládané viny?"

"Myslím na vaši nedávnou minulost. Kde a kdy vás vysadili?"

Tónem, který byl chladnější než všechno, co jsem dosud v životě slyšel pronesl: "U Varšavy v srpnu 1939."

"Určitě se vám nechce mluvit o letech války."

"Máte pravdu." Ovládl se však a pokračoval: "Moji nepřátelé se přepočítali. Za všeobecného zmatku, který vznikl po útoku Německa, mě bez předběžného vyšetřování zavřeli do koncentračního tábora. Postupně

jsem si objasnil situaci. Koneckonců, nemohl jsem nic předvídat, stejně jako nemohu dnes. O událostech, které se staly ve 20. století, ví jen několik specialistů. Ale když mě zmobilizovali do německé armády, pochopil jsem, že je Německo poraženo. Přeběhl jsem k Američanům, prozradil jim vše, o čem jsem věděl, a stal jsem se rozvědčíkem. Byl to risk. Ale co na tom záleží, když vás čeká kulka. Takový úděl mě však minul a na konci války jsem měl mnoho přímluvců, kteří mi pomohli přijet sem. Co se stalo potom, to už není důležité."

Moje cigareta zhasla. Znovu jsem si zapálil, Michaelsovy cigarety byly výborné. Na zvláštní zakázku mu je poslali letecky z Amsterdamu.

"Cizí sémě," prohodil jsem.

"Co jste říkal?"

"Vždyť dobře víte, co myslím... Růt ve vyhnanství. Chovali se k ní dobře, ale ona si vyplakala oči steskem po domově."

"Ne, slyším o ní poprvé."

"Je to z bible."

"Ach ano. Určitě si někdy musím bibli přečíst."

Jeho nálada se postupně zlepšovala, až našel svůj obvyklý klid. Málem bezstarostným gestem donesl ke rtům sklenici whisky a jedním douškem ji vypil. Výraz Michaelsova obličej se měnil z ostražitého na sebejistý.

"Ano," řekl, "mučilo mne to. Změna prostředí není to nejdůležitější. Určitě jste si někdy vyjel za město pod stan a nemohl jste si nevšimnout, jak rychle si odvykáte kohoutku s teplou vodou, elektrickému osvětlení, tomu všemu bytovému zařízení, které je podle názoru jeho výrobců zcela nepostradatelné. Připadal bych si nejistý bez gravitačního induktoru nebo buněčného stimulatoru, ale docela bych se bez nich obešel. Ale smutek po domově - ten vás sžírá. Maličkostí, kterých jste si předtím ani nevšiml: nějaké určité jídlo, to, jak lidé chodí okolo a jaké hrají hry, o čem se baví. I souhvězdí vypadají v budoucnosti jinak. Tak dlouhou cestu mezitím uletělo Slunce po svojí galaktické dráze."

Vždy byli a jsou lidé, kteří dobrovolně nebo z nutnosti opustili rodné kraje. Všichni okolo jsou potomky těch, kteří to museli přežít. Přispůsobil jsem se."

Zachmuřeně nasupil obočí.

"Nevrátil bych se, ani kdyby mne omilostnili," řekl. "Už kvůli tomu, co se tam

děje z libovůle těch zrádců."

Dopil jsem svoji whisky, ochutnávající jazykem i patrem každou kapku tohoto úchvatného nápoje a poslouchal jen naplň.

"Vám se tu líbí?"

"Ano," řekl. "Teď ano. Už jsem překonal citovou bariéru. Pomohlo mi to, že několik prvních roků se všechno moje úsilí nasměřovalo pouze na to, abych přežil, a když jsem potom přijel sem, byl jsem zcela zaujat tím, abych se tu zařídil. Neměl jsem čas na sebe-trýsnění. Teď mne zcela pohltit můj byznys: je to velice strhující a zajímavá hra pro ty, kdož nepovažují chybný krok za zpřísnění trestu. V této době jsem našel kvalitu, které budoucnost ztratila... Vsadím se, že nemáte ani tu nejmenší představu, jak je toto město exotické. Vždyť právě v této minutě nějakých pět mil od nás stojí na stráží voják u atomové laboratoře, v průjezdu mrzne tulák, v milionářově vile probíhají orgie, kněz se chystá k ranní mši, v hotelu spí obchodník z Arábie, v přístavu kotví indická loď..."

Jeho vzrušení trochu opadlo. Odtrhnul pohled od temného okna a podíval se směrem k ložnicím.

"Je tu moje žena a děti," dodal s jakýmsi dojetím. "Ne, i kdyby to šlo, už bych se nevrátil zpátky."

Naposledy jsem potáhnul z cigarety.

"Ano, zařídil jste se dobře."

Konečně z něj spadnul smutek a usmál se na mne.

"Víte, že se mi zdá, že jste té pohádce uvěřil?"

"Jistě." Uhasil jsem oharek cigarety, vstal a protáhl se. "Je pozdě. Bohužel musíme jít."

Napochopil to hned. Když mu to konečně došlo, klesl pomalu do křesla: v té chvíli se podobal obrovské kočce.

"My?!"

Vytáhl jsem z kapsy paralyzační pistol. Strnul.

"Takové věci se nenechávají napospas náhodě. Vždy provádíme kontrolu. A teď jdeme."

Z obličej se mu stratila krev. "Ne," řekl nezvučně, "ne, ne, to není možné, to neuděláte, to je hrozné... Co Emily a děti..."

"To je součást trestu," řekl jsem mu.

Vysadil jsem ho v Damašku rok předtím, než město vydrancoval Tamerlán.

Z ruského překladu anglického originálu přeložil Miroslav Fišer.

alfred bester - huězdičko jasnā, huězdičko prunī

Muži, který seděl na volantu, bylo třicet osm let. V jeho krátce ostříhaných vlasech se leskly předčasné šediny. Vysoký, štíhlý a unavený, měl dvě pochybné přednosti: vzdělání a smysl pro humor. Byl posedlý jakousi myšlenkou. Vysbrojen byl telefonním seznamem. A byl odsouzen.

Zabočil na Post Avenue a zastavil před domem č. 17. Nahlédl do seznamu, vystoupil a vešel do průjezdu. Přelétl pohledem poštovní ochránky a vyběhl po schodech k bytu č. 2 f. Stiskl tlačítko zvonku, a zatím co čekal u dveří, vytáhl černý zápisník a přepychovou stříbrnou tužku se čtyřmi barevnými tuhami.

Dveře se otevřely.

- Dobrý večer! Jste paní Buchananová, jestli se nemýlím, - oslovil dámu středních let všedního sevnějšku.

Dáma přikývla.

- Jmenuji se Foster. Jsem z vědecko výskumného ústavu. Zabýváme se ověřováním zpráv o létajících talířích; dlouho vás nezdržím.

Pan Foster se vmáčkl do předsíně. Prošel už tolika byty, že se pohyboval potřebným směrem téměř mechanicky. Rychle přešel předsíně a vstoupil do obývacího pokoje. S úsměvem se otočil k paní Buchananové, otevřel blok na čisté stránce a připravil si

- Viděla jste někdy létající talíře, paní Buchananová?

- Ne. A vůbec, je to nesmysl. Já...

- A vaše děti je viděly? Jistě máte děti, že?

- Ano, ale...

- Kolik?

- Dvě. Jenomže žádné létající talíře...

- Chodí do školy?

- Prosím?

- Do školy. Chodí do školy? - opakoval netrpělivě pan Foster.

- Synovi je dvacet osm let, - odpověděla paní Buchananová. - A dceři čtyřicet.

Vyšli se školy dříve než...

- Chápu. Syn je už jistě ženat a dcera vdaná?

- Ne. Ještě ne. A co se týče létajících talířů, měli byste vy, vědci...

- To také děláme, - přerušil ji pan Foster. Jaksi nakvap něco načmáral do zápisníku, zaklapl jej a strčil i s tužkou do kapsy.

- Jsem vám velice zavázán, paní Buchananová, - pronesl a obrátil se ke dveřím.

Venku pan Foster znovu nasedl do auta, otevřel telefonní seznam a odškrtnl jméno právě navštívené rodiny. Pak se začal zabývat dalším jménem, dobře si zapamatoval adresu a vydal se na další cestu. Tentokrát zamířil na Port George Avenue a zastavil proti domu č. 800. Vstoupil dovnitř a vyjel výtahem do čtvrtého patra. Stiskl zvonek u dveří 4 g a opět vytáhl černý blok a přepychovou tužku.

Dveře se otevřely.

- Dobrý večer! Pan Buchanan, jestli se nemýlím? - oslovil muže prostředního věku.

- Přejete si?

- Jmenuji se Davis, - představil se pan Foster. - Jsem ze Svazu rozhlasových společností. Pořizujeme seznam lidí, kteří získali v některé rozhlasové nebo televizní soutěži prémie. Dovolíte, abych šel dál? Dlouho vás nezdržím...

Pan Foster - Davis proklouzl do předsíně a za několik okamžiků už besedoval v obývacím pokoji s panem Buchananem a jeho ryšavou ženou.

- Už jste někdy získali rozhlasovou nebo televizní prémie?

- Nikdy, - odpověděl zlostně pan Buchanan. - Takovou příležitost jsme nikdy neměli. Každý, jenom ne my.

- Všechny ty ledničky a peníze, - pronesla paní Buchananová, - a letecké výlety do Paříže a ...

- Právě proto děláme ten seznam, - pře-

rušil ji pan Foster - Davis. - Z vašich příbuzných také nikdo nezískal prémii?

- Copak je možné ji získat? Vždyť tam je všechno předem...

- A vaše děti?

- Nemáme děti.

- Rozumím. Mnohokrát děkuji. - Pan Foster - Davis provedl nám už známou manipulaci se zápisníkem a tužkou a schoval je do kapsy. Šikovně se odpoutal od rozčilených Buchananových, vrátil se do auta, odškrtnul ještě jedno jméno a pozorně si přečetl adresu na dalším místě. Vydal se na cestu.

Přijel k domu č. 1215 na Východní 68. ulici. Byl to krásný rodinný dům, postavený z tmavého pískovce. Dveře otevřela komorná v naškrobené zástěrce a čepečku.

- Dobrý večer, - pozdravil. - Pan Buchanan je doma?

- Koho mám ohlásit?

- Mé jméno je Hook, - odpověděl pan Foster - Davis. - Opatřuji informace z pověření Byra Zdokonalování Obchodních Vztahů. -

Komorná zmizela, po chvíli se objevila a zavedla pana Fostera - Davise - Hooka do malé knihovny, kde stál ve smokingu s šálkem a talířkem v ruce důstojný gentleman. Na políčkách se leskly hřbety drahých knih, v krbu plál skutečný oheň.

- Pan Hook?

- Ano, pane, - odpověděl odsouzený. Tentokrát se obešel bez zápisníku. - Dlouho vás nezdržím, pane Buchanane. Jen několik otázek.

- Vkládám velké naděje do Byra Zdokonalování, - ozval se pan Buchanan. - Naše hlavní obrana proti vpádu ...

- Děkuji vám, pane, - přerušil ho pan Foster - Davis - Hook. - Stalo se vám někdy, že jste utrpěl materiální škodu v důsledku podvodných machinací nějakého byznysmena?

- Takové pokusy byly podniknuty, ale bezvýsledně.

- A vaše děti? Máte děti, že?

- Můj syn je ještě příliš malý, než aby se stal obětí podobných úkladů.

- Kolik je mu let, pane Buchanane?

- Deset.

- A co ve škole, pane? Vždyť existují taškáři, kteří se specializují na školy.

- Ve škole, kterou navštěvuje můj syn, je něco podobného vyloučeno.

- Kterou školu navštěvuje, pane?

- Germanseonův ústav.

- Jedna z našich nejlepších škol. Chodil někdy do obyčejné městské školy?

- Nikdy.

Odsouzený vytáhl blok a tužku. Teď už si opravdu musel něco zapsat.

- Jiné děti nemáte, pane Buchanane?

- Dceři je sedmnáct let.

Pan Foster - Davis - Hook se zamyslel, začal už psát, ale pak zápisník zase zavřel. Uctivě poděkoval pánovi domu a vzdálil se, než si pan Buchanan stačil vyžádat průkaz totožnosti. Komorná ho doprovodila ke dveřím, návštěvník vyběhl ven, otevřel dvířka automobilu, nastoupil a v té chvíli ho srazil k zemi drtivý úder do hlavy.

Když se odsouzený vzpamatoval, zdělo se mu, že je opilý a už chtěl zamířit do koupelny. Vtom si uvědomil, že se válí na židli jako pohozené šaty, připravené do čistírny. Otevřel oči a vznikl v něm dojem, že se ocitnul v podmořské jeskyni. Zoufale zamrkal a voda stekla dolů.

Byl v maličké advokátní kanceláři. Přímě před ním stál ramenatý podsaditý člověk, podobající se vystřihovalce Svatého Mikuláše. Stranou na okraji stolu bezstarostně klátil nohama hubený mladík s vpadlými tvářemi a očima blízko u sebe.

- Slyšíte mne? - zeptal se pořízek.

Odsouzený zameklal něco nesrozumitelného.

- Můžete mluvit?

Znovu zablakotal.

- Dej sem ručník, Joe, - řekl vesele chlápěk.

Hubený mladík slezl ze stolu, přistoupil k umyvadlu v koutě a namočil ručník. Pak jej vyždímal, pomalu se přisouval k židli a z ničeho nic, jakoby posedlý nenadálou zvrhlostí, s rozmachem uhodil zbitého člověka přes obličej.

- Proboha! - vykřikl pan Foster - Davis - Hook.

- To už je lepší, - pravil chlapík.

- Mé jméno je Herod. Walter Herod, advokát. - Přistoupil ke stolu, na kterém ležely věci, vyndané z kapes odsouzeného. Vzal do ruky náprsní tašku a ukázal ji majiteli. - Jmenujete se Varbak. Marion Perkins Varbak. Ano?

- Máte pravdu, jmenuji se Varbak. Jenomže cizím lidem se nikdy nepředstavuji jako Marion.

Nová rána mokrým ručníkem přes obličej a pan Varbak padl naznak na židli.

- Už dost, Joe, - řekl Herod. - Přestaň, dokud ti zvlášť neřeknu. - Pak se obrátil na Varbaku:

- Pročpak vás tak zajímají Buchananové? - Čekal chvíli na odpověď a pak přivítavě pokračoval: - Joe vás stopoval. Zpracoval jste v průměru pět Buchananů za večer. Do hromady třicet. Co tím sledujete?

- Co je to za čertovinu? Jaké máte právo mě unést a vyslýchat takovým způsobem? Jestli se domníváte, že můžete ...

- Joe, - přerušil ho společenským tónem Herod, - ještě jednou, prosím.

Na Varbaku dopadla ještě jedna rána. Muž se bolestí a bezmocným vztekem rozplakal.

Herod málo zdvořile otáčel v prstech nápraní taškou.

- Podle dokladů jste učitel, ředitel školy. Dosud jsem se domníval, že učitelé si váží zákonů. Jakým způsobem jste se dostal k tomu vydírání a dědictvím?

- Jaké vydírání? - zeptal se slabým hlasem Varbak.

- S dědictvím, - opakoval trpělivě Herod. - Záležitost Buchananových dědiců. Jak jste pracoval? Vedl jste osobní jednání?

- Nevím, o čem mluvíte, - zvolal Varbak. Vztýčil se na židli a ukazoval na hubeného mladíka. - A přestaňte s tím ručníkem!

- Prosím, abyste mě nepoučoval! - vpadl mu zlostně do řeči Herod. - Budu dělat, co uznám za vhodné. Nestřpím, aby mi někdo šlapal na paty. Tenhle případ mi vynáší pětasedmdesát tisíc ročně a příživníky nepotřebuju.

Nastalo dlouhé tíživé mlčení, ale odsouzený nechápal, co do něho chtějí. Konečně promluvil:

- Jsem vzdělaný člověk, - řekl a pečlivě vybíral slova, - ale v mém vzdělání jsou zřejmě mezery. Zeptejte se mne třeba na Galilea nebo royalistické básníky a neudělám si ostudu. Ale tady jsem bezmocný. Patří to viditelně k mým mezerám. Příliš mnoho neznámých.

- Moje jméno už znáte, - odpověděl Herod. - A tohle je Joe Davenport, - dodal a ukázal na hubeného mladence.

Varbak zavrtěl hlavou.

- Neznámá v matematickém smyslu. Veličina x , systém rovnic. Nezapomínejte, že jsem vzdělanec.

- Proboha! - vydechl polekaně Joe. - On snad opravdu ctí zákony.

Herod se pátravě podíval na odsouzeného.

- Hned vám všechno vyložím po pořádku. Je to hezky stará historie, - řekl. - V kostce vypadá věc takto: proslýchá se, že James Buchanan...⁺

Patnáctý prezident Spojených států?

- Ano, ten. Proslýchá se, že zemřel a nezanechal závět. Žádní dědicové se neohlásili. To bylo v roce 1868. Nyní se díky složitým výpočtům procent a úroků jeho dědictví už počítá na milióny. Rozumíte?

Varbak přikývnul.

- Nejsem hlupák.

- Každý, kdo se jmenuje Buchanan, by se mohl o tenhle balík ucházet. Rozeslal jsem velké množství dopisů, a sdělil jsem v nich tomu kterému Buchananovi, že má naději dostat se mezi dědice. Budou si přát, abych podnikl úřední kroky a hájil jejich práva na podíl z dědictví? Všechno, co momentálně od nich požadují je, aby mi ročně vypláceli nevelkou částku. Většina se chytla. Posílají mi peníze ze všech koutů Států. A najednou vy...

- Moment! - přerušil ho Varbak. - Už jsem se dovrtěl. Zjistil jste, že navštěvují lidi jménem Buchanan a usoudil, že se chci svést ve vašem kšeftu?

- No samozřejmě, - rozzlobeně řekl Herod. - Co jiného?

- Velký bože! - vykřikl Varbak. - Mohl jsem něco takového čekat? Já! Díky tobě, hospodine! Děkuji a nikdy nepřestanu děkovat. - Zářil spokojeností a oslovil Joea: - Dejte mi ručník, Joe, - řekl. - Ne, jenom hodit, musím si utřít obličej. - Chytil ručník v letu a s blaženým úsměvem si začal utírat zpocený obličej.

- Tak co, uhádl jsem? - promluvil znovu Herod.

- Ne, mýlíte se. Nemám v plánu jet s vámi ve vašem triku. Ale jsem vám za ten omyl nesmírně vděčný. Ani si nedovedete představit, jak je pro učitele lichotivé,

⁺ James Buchanan, patnáctý prezident USA (1791 - 1868), prezidentem v l. 1857 - 1861. Právník, diplomat a senátor, původem Skot ze státu Pensylvánie. Presbyterián. Zemřel neženat, paní v Bílém domě zastupovala dcera jeho sestry Harriet Laneová. Její rodiče zemřeli, když byla ještě dítě. Vychována v katolických školách. Děti neměla. (Pozn. J. K.)

být považován za zloděje! - Vstal z křesla a zamířil ke stolu, na kterém ležely jeho věci.

- Počkat! - vyštěkl Herod.

Hubený mladík přiskočil k Varbakovi a sevřel mu ruku jako do kleští.

- Nechte toho přece, - rozčílil se odsouzený, - sami snad vidíte, že jde o hloupý omyl.

- Já vám ukážu omyl, hned vám ukážu hloupého! - vyhrožoval Herod. - Dělejte, co vám přikážu.

- Ach tak! - Varbak si uvolnil ruku a praštil Josem ručnícem přes oči. Pak se bleskově dostal ke stolu, chytil těžítka a hodil je do okna. Zařinčely střepy.

- Joe! - zařval Herod.

Varbak neztrácel čas, popadl telefon a zavolal policii. Zároveň škrtl zapalovačem a ještě hořící jej hodil do koše na papír. V telefonním sluchátku se ozvala policejní služba.

- Pošlete sem někoho! - zvolal Varbak a nohou odstrčil hořící koš doprostřed místnosti.

- Joe! - ječel Herod a udupával hořící papír.

Varbak se usmíval. Postavil telefon na místo. Ze sluchátka se ozývaly nesouvislé výkřiky. Varbak zakryl sluchátko rukou.

- Domluvíme se? - zeptal se.

- Mizero! - vyštěkl Joe, odtrhnul ruce od očí a chtěl se vrhnout na Varbaka.

- Přestaň! - zavolal Herod. - Ten šílenec zavolal chlupatý. Zdá se, že opravdu uznává zákony.

Obrátil se k Varbakovi a žalostně dodal:

- Ať je tedy po vašem. Prosím. Souhlasím se vším. Jenom probiha odvolejte hlášení. Odsouzený přiložil telefon k ústům.

- Hovoří M. P. Varbak, - řekl. - Právě jsem se radil se svým advokátem, když najednou jakýsi idiot s přehnaným smyslem pro humor vpadl do kanceláře a zavolal k vám z tohoto čísla... Můžete sem zavolat a přesvědčit se.

Položil sluchátko, rozestrkal po kapsách své věci a zamrkal na Heroda. Zavzvonil telefon. Varbak ho zvedl, ujistil službu, že je všechno v pořádku a znovu zavěsil. Pak vyšel od stolu a podával Joeovi klíče od svého auta.

- Jděte do vozu, - nařizoval - Nevím, kam jste ho strčili. Otevřete skříňku na ru-

kavice, vytáhněte odtud obálku a přineste ji sem.

- Jdi k čertu! - odpověděl slovně Joe. Stále mu ještě slzely oči.

- Udělejte, co vám říkám, - opakoval velitelsky Varbak.

- Počkejte, Varbaku, - přerušil ho Herod. - Co jste si zase vymyslel? Slibuji vám, že bude po vašem, jenom...

- Chci vám vysvětlit, proč jsem se zajímal o Buchanany, - odpověděl Varbak. - A chci s vámi uzavřít spojení. Vy a Joe jste zvlášť vhodní partneři, kteří mi mohou pomoci najít toho jediného Buchanana, kterého hledám já. Mému Buchananovi je všeho všudy jen deset let, ale stojí za desetkrát víc než vaše vybájené kapitály.

Herod na něj vyvalil oči.

Varbak strčil Joeovi klíček do ruky.

- Jdi, Joe a přines nám obálku a zároveň se postarej, aby sem poslali sklenáře.

++++

Odsouzený položil obálku na kolena a pečlivě ji uhladil.

- Ředitel školy, - začal své vyprávění, - musí sledovat všechny třídy. Dozírá na proces výuky, zaznamenává úspěchy, řeší ožehavé otázky a tak dále. Jedná přitom docela namátkově. Mám ve škole devět set žáků, nemohu sledovat každého jednotlivě.

Herod přikývl. Joeův výraz vyjadřoval naprosté rozpaky.

- Minulý měsíc jsem prohlížel práce žáků páté třídy, - pokračoval Varbak. - Narazil jsem na překvapivý dokument. - Otevřel obálku a vyňal z ní několik lístků linkovaného papíru, počáraných dětským písmem a bohatě posetých kaňkami. - Tuto práci napsal žák páté třídy Stewart Buchanan. Je mu teď asi deset let. Práce se nazývá "Moje prázdniny". Přečtete si ji a okamžitě pochopíte, proč hledám Stewarta Buchanana.

Podal lístky Herodovi, který si na svůj tučný nos nasadil brýle v rohovinové obroučce. Joe Davenport si stoupl za svého patrona a nahlížel mu přes rameno.

"MOJE PRÁZNINY"

Stewart Buchanan

"Letos vlétě sem našel své přátele. Mám čtyry přátele a řecky sou moc prima.

Zprv Tommy, který žije na vesnici a zabývá se astronomií. Tommy si sám sestavil teleskop ze skla širokého 6 palců a sám si ho postavil. Dívá se na hvězdy každou noc a nechal mě koukat i dyš lilo..."

- Co je to za čertovinu? - rozčiloval se Herod.

- Jen pokračujte, - pobízel ho Varbak.

"... dyš lilo. Vyděly sme hvězdy, protože Tommy při dělal na konec teleskopu jeden kousek, který se vy strkuje, takže je vydět skrs děšt a všechno."

- Už jste skončil s astronomií? - zeptal se Varbak.

- Nějak nechápu...

- Hned všechno vysvětlím. Tommyho rozčilovalo, že musí čekat na jasné noci, aby se mohl dívat teleskopem na hvězdy. Vynalezl tedy něco, co je schopné pronikat oblaky a atmosférou... něco jako vakuovou trubicí. Teď může teleskop používat za každého počasí. Rozptylný paprsek, tak se jmenuje jeho vynález.

- Hloupý nesmysl!

- Právě že to není nesmysl. Ale čtete dál!

"...pak sem jel k Anně Marii a žyl u ní celý týden. Bylo tam hodně veselo, protože Anna Marie udělala měňýč fazolí, mrkev a špenát bere taky..."

- Ničemu nerozumím, jaký "měňýč fazolí"?

- "Měňýč fazolí" je měnič, mrkev je mrkev. Stewart není zrovna silný v pravopise.

"... Mrkev a špenát bere taky. Když nás jejich matka nutí je jíst, Anna Marie zmáčkne knoflík a zvenku jsou přesně jakbyly a zevnitř se měňý na koláče. Vyšňový a jahodový. Zeptal jsem se Anny Marie jak a ona řekla, že jí pomáhá Enchve."

- Ničemu nerozumím.

- Jak prosté, milý Watson. Anna Marie nemá ráda zeleninu. Protože je však neméně vynalézavá než astronom Tommy, zhotovila "měňýč fazolí". A mění své fazole na koláče - "vyšňový a jahodový". Koláče má ráda, stejně jako Stewart.

- Zbláznil jste se.

- Vůbec ne. Všechno je v dětech. Jsou geniální. Co to povídám, génius je proti nim kretén. Pro takové děti je těžké najít výraz.

- Vymysly, nic jiného. Váš Stewart Buchanan si vymýšlí, že to svět neviděl.

- Opravdu? Vysvětlíte mi tedy, co je Enchve, a jejíž pomocí provádí Anna Marie

transformaci hmoty. Lámal jsem si hlavu až až. Planckova kvantová rovnice zní $E = nhv$. Ale pokračujte, pokračujte. Hlavní je ještě před námi. Ještě jste se nedostal k líné Ethel.

"... Můj kamarád George dělá modely eroplánů, malinké a krásné. George je nešikovný a proto si dělá z plastelíny človíčky a nakazuje jim, aby mu stavjely aroplánky."

- Jak tomu mám rozumět?

- O konstruktérovi Georgovi?

- Ano.

- Zase je všechno docela prosté. George dělá malé roboty, kteří za něho stavjící letadla. Chlapec George je vynalézavý, ale přečtete si ještě o jeho sestře Ethel.

"... Jeho sestra Ethel je nejlynnější holka co sem vyděl. Je velká a tlustá a nerada chodí pješky. Když jí matka pošle do obchodu, Ethel jde v myšlenkách nakoupit, pak v myšlenkách přinese nákup dom a sková se v Georgově pokoji, aby máma nepoznala, že je zpátky moc brzo. My ji s Georgem zlobíme, že je tlustá a lynná, ale ona chodí dokina za darmo a vyděla Kasidyho šesnáctkrát. Konec."

Harod se tázavě díval na Varbaka.

- Ethel je chlapík, - řekl Varbak. - Je líná chodit pěšky a uchyluje se tedy k teletransportaci. Pravda, musí se pak schovávat, aby matka nepoznala, že se vrátila příliš brzy, a George a Stewart si z ní dělají legaci.

- Teletransportace?

- Ovšem. Ethel koná celou cestu vnitřní myslí.

- Je něco takového možné? - podívoval se Joe.

- Nebylo to možné, dokud se neobjevila líná Ethel.

- Nevěřím, - řekl Herod. - Nevěřím ani jedinému slovu.

- Domníváte se, že Stewart si všechno jednoduše vymyslel?

- Ovšem.

- A co Planckova rovnice $E = nhv$?

- Náhoda. I to si vymyslel.

- Ale, ale. Cožpak jsou takové náhody možné?

- Tak si to někde přečetl.

- Desetiletý kluk? Nesmysl.

- Říkám vám, že nevěřím a basta! - sopil Herod. - Dejte mi sem toho kluka a za pět minut vám dokážu, kdo má pravdu!

- Lehko se vám řekne, dejte ho sem

Kluk zmizel.

- Cože?

- Jako by zapadnul do vody. Proto musím navštěvovat všechny Buchanany ve městě. Ještě tentýž den, kdy jsem přečetl úlohu, dal jsem si zavolat žáka páté třídy Stewarta Buchanana. Chlapec zmizel a od té doby ho nikdo neviděl.

- Co jeho rodina?

- Rodina také zmizela. - Varbak se nahnul ke svému společníkovi a zprudka řekl: - Ne, jen si představte. Po klukovi a jeho příbuzných zmizely všechny stopy do jedné. Na tu rodinu si vzpomíná jen několik lidí, navíc docela matně. Zmizela.

- Pane na nebi! - zvolal Joe. - Spláchli se, co?

- Právě. Vyjádřil jste se docela přesně, Joe. Děkuji vám. - Varbak zmrkal na Heroda. - Situace jako když ji vyšije. Existuje chlapec, jehož všichni přátelé, opakuji, jsou geniální děti. Přitom právě a především jen děti. Vždyť všechny své neuvěřitelné objevy dělají z naprosto dětských pohnutek - Ethel se teletransportuje, neboť je líná chodit do obchodu, George si staví miniaturní roboty, aby za něj dělali modely letadel. Anna Marie využívá proměny hmoty, protože nerada jí fazole a mrkev. A to ještě nevíme, co dělají ostatní Stewartovi přátelé! Možná, že někde je nějaký Matthew, který vynalezl stroj času, když si nestačil včas napsat domácí úkoly.

Herod ochable zamával rukama.

- Odkud se vzalo tolik génů? Co se na jednou stalo?

- Nevím. Spad atomového prachu? Fluorové sloučeniny, které pijeme ve vodě? Antibiotika? Vitamíny? Přecpáváme svůj organismus chemií natolik, že ani sami nevíme, co to s námi dělá. Chtěl jsem tomu porozumět, ale jak vidíte, neumím. Stewart Buchanan se nejprve podřekl jako dítě, kterým je, a když jsem začal pátrat co a jak, dostal strach a utekl...

- Domníváte se, že je také génius?

- Téměř stoprocentně. Děti si obvykle vybírají přátele sobě rovné, podle schopností a zájmů.

- A jaký je Stewart génius? V čem spočívá jeho talent? Nemám nejmenší potuchy. Schoval se, to je všechno, co vím. Zametl za sebou stopy, zničil všechny doklady, které by mi pomohly zjistit místo jeho pobytu.

Ztratily se jako dým.

- Jak se dostal na vaši školu?

- Nevím.

- Snad je to nějaký šejdíř? - vyslovil svou domněnku Joe.

- Génius banditismu? - usmál se nedůvěřivě Herod. - Superman? Desetiletý Moriarty?

- Možná, že je opravdu geniální zločinec. - Řekl odsouzený - i když jeho útěku nesmíme přikládat velkou váhu. Obvyklá reakce přistiženého dítěte. V podobných případech si přejí, aby "se nic takového nebylo stalo" nebo sní o tom "být někde na milióny mil daleko". Přesto, i kdyby teď byl Stewart Buchanan skutečně na milióny mil, musíme ho najít.

- Zjistit zda je schopný nebo ne? - zeptal se Joe.

- Ne, ale abychom vyhledali jeho přátele. Cožpak vám to ještě ani teď nedošlo? Vždyť za tajemství rozptylného paprsku nebude velitelství armády litovat žádných peněz! A řekněte, prosím: Je možné přecenit význam proměňování hmoty? A jak bychom byli bohatí, kdybychom uměli konstruovat živé roboty! A jak bychom byli mocní, kdybychom ovládali teletransportaci!

Nastala tíživá pauza. Pak Herod vstal a řekl:

- Pane Varbaku, já i Joe jsme proti vám žabaři. Děkuji vám, že nás berete do spolku. Dlužní vám nic nezůstaneme. Kluka najdeme!

++++

Nikdo nemůže zmizet beze stopy... ani potenciální geniální zločinec. Avšak dostat se na stopu nebývá vždycky snadné... ani pro specialistu na případy nenadálých zmizení. Existují však profesionální metody, o kterých diletant nemá ani páru.

- Takhle se to přece nedělá, - vytýkal Herod delikátně odsouzenému. - Proč jste obcházel všechny Buchanany? Utíkat za uprchlíkem není žádná metoda. V takových případech je lépe se porozhlédnout, jestli nezanechal nějaké stopy.

- Génius nemůže dělat kikasy.

- Pripusťme, že chlapec je opravdu génius. Nejasného zaměření. Cokoli chcete. Ale dítě zůstane vždycky dítětem. Na něco zapomeneme a my to objevíme.

Během tří dnů se Varbak seznámil s pozoruhodnými pátracími metodami. Nejdříve se

dotázali na poštovním úřadě na rodinu Buchananových, která ve zdejších okrsku bydlela. Nechali tu svoji novou adresu? Ne, nenechali.

Pak navštívili volební komisi. Každý volič ve městě je hlášen na některém obvodu a při stěhování musí být zaregistrován na nové adrese. Avšak změna místa pobytu rodiny Buchananových registrována nebyla.

Navštívili i kanceláře plynárenské a elektrárenské společnosti. Jejich zákazníci jsou povinni hlásit změnu adresy. V případech, kdy opouštějí město, vyžadují obvykle vrácení záloh. Je evidována podobná žádost rodiny Buchananových? Ne, není.

Existuje zákon, který ukládá všem řidičům oznámit při stěhování novou adresu Byru autoprovozu. Porušení tohoto zákona se trestá pokutou nebo i vězením od jednoho do pěti roků. Dostali takovou zprávu od Buchananových? Ne, nedostali.

Přeptali se i ve Společnosti Nemovitosť (majitelů výškové budovy na Washington Hights, kde měli Buchananovi pronajatý čtyřpokojový byt). Jako většina podobných společností i tato korporace vyžadovala od svých nájemníků, aby ve smlouvě o pronájmu bytu byla uvedena i jména a adresy dvou ručitelů. Mohou se dovědět, kdo se zaručil za Buchananovy? Ne, nemohou, jejich smlouva se v archivu nezachovala.

- Snad měl Joe pravdu, - naříkal v Herodově kanceláři Varbak, - kluk je opravdu geniální zločinec. Jak mohl tohle všechno předvídat? Jakým způsobem se dostal ke každému papírku a zničit ho? Jak to dělal? Podplácel? Podváděl? Kradl?

- Dozvíme se to, až se nám dostane do rukou, - odvětil zachmuřeně Herod. - A zatím... Zatím nás podfouknul jak se patří. Čistá práce. Jednu věc jsem si ještě nechal jako zálohu. Zajdeme za správcem domu.

- Tam už jsem byl, - namítal Varbak. - A vyptával jsem se ho. Mhavě si vzpomíná, že taková rodina v domě bydlela a nic víc. Kam se přestěhovali, neví.

- Ví něco jiného, na co si možná kluk nevzpomněl. Podíváme se na to.

Přijeli k domu na Washington Hights a nahrnuli se k panu Jakubu Ruysdaleovi, který právě obědval ve svém polosuteránním bytě. Pan Ruysdale neměl žádnou velkou radost, že ho vytrhují od pečinky s cibulovou omáčkou, ale pět dolarů bylo pádným argumentem.

- Jdeme pro informace o rodině Buchana-

nových, - začal Herod.

- Vždyť už jsem mu všechno řekl, - přerušil ho Ruysdale a ukazoval na Varbaka.

- Víme. Ale zapomněl se vás zeptat na jednu věc. Mohu se na ni zeptat teď?

Ruysdale se podíval na pětidolarovku a přikývnul.

- Věc je taková. Když se sem nájemníci stěhují nebo byt opouštějí, zapisuje si obvykle správce domu jméno stěhovací společnosti. Dělá se to proto, aby bylo možné si stěžovat nebo podat žalobu, kdyby byl při stěhování poškozen domovní majetek. Jsem advokát a s podobnými případy jsem se v praxi setkal. Mám pravdu?

Ruysdale přistoupil k polici, přecpané papíry, vytáhl otřepanou domovní knihu a začal v ní listovat vlhkými prsty.

- Tady je to, - řekl. - Stěhovací společnost Avon. Vůz číslo 4 G.

U stěhovací společnosti se žádný zápis o stěhování Buchananových z bytu na Washington Hights nezachoval.

- Hošík myslel i na tohle, - zabručel Herod.

Byla však známa jména dělníků, kteří v ten den tvořili osádku vozu 4 G. A když po skončení pracovní doby za nimi zašli do kanceláře, Herod se jich podrobně vyptával. Vzpomínali si jen mlhavě, věděli jen, že na stěhování z Washington Hights padnul celý den, protože museli jet až někam do Tramťárie, někam do Brooklynu.

- Bože můj! Do Brooklynu! - zamumlal Herod. - A kam do Brooklynu?

Někam na Maple Park Row. Číslo? Nevzpomínají si.

- Kupte plán města, Joe.

Prohlédli si plán Brooklynu a vyhledali na něm Maple Park Row. Opravdu byla až někde na samém okraji civilizace, kde lišky dávají dobrou noc. Zaujímal dvanáct bloků,

- Brooklynské bloky, - usmál se Joe. - Dvakrát delší než obvykle. Já je znám.

Herod pokrčil rameny.

- Jsme téměř u cíle, zbývá to jen vyšlapat. Čtyři bloky na jednoho. Musíme projít každý blok, každý dům, každý byt. Sestavit seznam všech hochů odpovídajícího věku. Jestli se ukáže, že žije pod falešným jménem, bude muset Varbak celý seznam prověřit.

- Ale v Brooklynu připadá milión kluků na každý čtvereční palec, - namítal Joe.

- A nám uteče milión dolarů za každý

ztracený den. Jdeme!

Maple Park Row je dlouhá klikatá ulice, na níž se tísní pětioschodové činžovní domy. Na chodnících je plno dětských kočárků a stařenek, které posedávají na skládacích stoličkách. U chodníků spousta automobilů. V příkopech spousta hromádek páleného vápna, které má tvar podlouhlých briliantů. Děti si tam hrají celé dny. A v každé komůrce někdo bydlí.

- Dočista jako v Bronzu, - poznamenal Joe, který znenadání pocítil záchvat stesku po domově. - Už jsem nebyl doma v Bronzu deset let.

Unyle se vlekl ke svému sektoru. S podvědomou šikovností roditelého městského obyvatele si razil cestu mezi hrajícími si dětmi. Tento obraz utkvěl Varbakovi v paměti, neboť Joeovi nebylo souseno se vrátit.

První den usoudil s Herodem, že Joe narazil na stopu. Dodalo jim to nové síly. Ale druhý den pochopili, že ani sebeslibnější stopa by nedokázala udržet Joeovo nadšení celých čtyřicet osm hodin. Tu pozbyli myslí. Třetího dne už nemohli před sebou skrývat pravdu.

- Je mrtvý, - řekl truchlivě Herod. - Kluk se ho zbavil.

- Ale jak?

- Jednoduše ho zabil.

- Desetiletý kluk? Dítě?

- Chtěl jste se dovědět, v čem spočívá genialita Stewarta Buchanana? Právě vám říkám, o jaký druh geniality jde.

- Nevěřím.

- A kam se poděl Joe?

- Utekl.

- Neutekl by ani za milión dolarů.

- Kde je tedy mrtvola?

- Zeptejte se Stewarta. Je přece génius. Určitě vymyslel takové kousky, které by udívaly i samotného Perry Masona.

- Ale jak ho zabil?

- Zeptejte se kluka. Je génius.

- Herode, já se bojím.

- Já taky. Chcete odejít se hry?

- To už je nemožné. Jestliže je chlapec nebezpečný, jsme povinni ho najít.

- Občanská povinnost a tak, co?

- Říkejte tomu jak chcete.

- Dobře, budu myslet na peníze jako dřív.

Vrátili se na Maple Park Row, do čtyřblokového sektoru Joea Devenporta. Pohybova-

li se opatrně, dívše se neplížili a rozešli se na opačné strany sektoru. Začali obcházet dům po domu a postupně se blížili ke středu. Poschodí za poschodím, byt po bytu až pod střechu, pak zpátky dolů a znovu do nejbližšího domu. Byla to pomalá, úmorná práce. Občas jeden druhého zahlédli, když přecházeli z jednoho domu do druhého. Ještě jednou se na vzdáleném konci ulice matně objevila postava Waltera Heroda a poté už ho Varbak nespapřil.

Seděl v autě a čekal. Třásla jím zimnice.

- Půjdu na policii, - šeptal si a dobře věděl, že nikam nepůjde.

- Chlapec má zbraň. Vymyslel si něco tak pitomého jako ti jeho kamarádi. Někdy zvláštní paprsek, který mu umožňuje hrát v noci kuličky a zároveň dokáže zabíjet lidi. Šachový stroj, který má hypnotickou sílu. Celé hejno robotů, které si vytvořil, aby si mohl hrát na policajty a zloděje a teď je vypustil na Joea a Heroda. Desetiletý génius. Nelítostný, nebezpečný. Co mám dělat, co mám dělat?

Odsouzenec vystoupil z vozu a táhl se směrem k bloku, kde naposledy viděl Heroda.

- Co bude, až Stewart Buchanan vyroste? - ptal se sám sebe. - Co bude, až o n i všichni vyroste? Tommy a George, Anna Marie a líná Ethel! Proč jsem tady? Proč neuteču?

Na Maple Park Row se snesl soumrak. Stařenky složily své židličky a zmizely s nimi jako kočovníci. Zůstala jen auta, stojící u chodníků. Hry v příkopech ustávaly, ale pod oslnivými pouličními svítilnami nastaly jiné. Objevily se zátky od lahví, karty, odřené mince. Narudlá mlha nad městem temněla a skrze ni zářila nad samým obzorem jasná jiskérka Venuše.

- Samozřejmě, že zná svoji sílu, - šeptal si zuřivě Varbak. - Ví, jak je nebezpečný. Utekl, protože má nečisté svědomí. Proto nás hubí jednoho po druhém a usmívá se pro sebe, mativě a záhlubně dítě, génius zabíjení.

Varbak stál uprostřed chodníku.

- Buchanane! - zvolal. - Stewarte Buchanane!

Kluci, kteří si nedaleko hráli, na něj zůstali oivět.

- Stewarte Buchanane! - zaječel hystericky Varbak. - Slyšíš mě?

Jeho zuřivé výkřiky se rozléhaly daleko

po celé ulici. Přestaly si hrát ještě další skupinky dětí.

- Buchanan! - vztekal se dále Varbak.
- Stewarte Buchanane! Vyjdi ven! Stejně si tě najdu!

Svět odumřel.

Ve slepé uličce mezi domy 217 a 219 na Maple Park Row uslyšel Stewart Buchanan, který se tu schovával za nádobami na odpadky, své jméno a sehnul se ještě níž. Bylo mu deset let, měl na sobě svetr, džíný a sandály. Umínil si, pevně si umínil, že se "jím tentokrát nedá". Rozhodl se počkat až do chvíle, kdy bude moci bezpečně proklousnout domů. Pohodlně usazený mezi nádobami na odpadky, spatřil pojednou Venuši, mihotající se nad západním obzorem.

- Hvězdičko jasná, hvězdičko první, - zašeptal, nevěda co činí. - Udělej, aby se splnila moje přání. Hvězdičko jasná, sorničko první, ať se všechno splní brzy, brzičko. - Odmlčel se a přemýšlel. Pak poprosil: - Žehnej, Bože mámě a tátovi a mně a všem mým kamarádům a ať je ze mne hodný chlapec a ať jsem vždycky šťastný a ať všichni, co na mě dotírají, odtáhnou někam daleko... daleko... daleko... a nechají mě navždycky na pokoji.

Marion Perkins Varbak, stojící uprostřed chodníku na Maple Park Row právě nasál plnou hrudí vzduch, aby vydal ještě jeden hysterický výkřik. Pojednou se však ocitnul na docela jiném místě, kdesi velice daleko,

a kráčel po cestě, po rovné bílé cestě, která protínala tmu a vedla stále vpřed a vpřed. Jednotvárná, pustá, nekonečná cesta, která vedla stále dál a dál, stále dál do věčnosti. Ohromen obklopující ho nekonečností, vlekl se Varbak jako očarován po cestě, neschopen mluvit, neschopen se zastavit, neschopen myslet. Stále šel a šel, konal svou dalekou cestu a nemohl se vrátit zpět.

Před ním bylo vidět jakési drobné postavičky, zajatce cesty, vedoucí do věčnosti. Tamhleta malá skvrna je určitě Herod. A zrníčko ještě dále vpředu - Joe Davenport. A před ním se táhne sotva viditelný řetěz sotva viditelných bodů. Zezadu byla matně vidět postava, táhnoucí se po cestě a za ní se znenadání vynořila ještě jedna... a ještě jedna... a ještě...

V tu dobu Stewart Buchanan s napětím čekal, schován za nádobami na odpadky. Nevěděl, že se už zbavil Varbaka. Nevěděl, že se zbavil Heroda, Joe Davenporta a desítek dalších. Nevěděl ani to, že přinutil své rodiče uprchnout z bytu na Washington Hights, nevěděl, že zničil smlouvy, dokumenty a mnoho lidí ve svém nevinném přání, aby ho nechali na pokoji. Nevěděl, že je génius. Génius přání.

Z ruského překladu anglického originálu vydaného ve sborníku "Biblioteka naučnoj fantastiky" sv. 10, Moskva, Molodaja gvardija 1967 přeložila Jaroslava Kopcová.

horace Leonard gold - hrdina

Jo Lions se radoval, že už je tak blízko u cíle. Země se ztěžka otáčela nalevo, Měsíc stál nehybně před ním a vzadu jako rudá tečka svítil Mars.

Tento pohled se mu naposledy naskytl před třemi roky. Ale Lionsovo hrdlo se nestahovalo nostalgickým smutkem při představě domova s matkou a bratrem. Měl před sebou důležitý úkol: přiblížit se k Zemi pod správným úhlem a správnou rychlostí.

Seřídil stroje a spustil přední trysky

napřed naplno a potom na čtvrtinu výkonu. Bočními tryskami opravil kurs o jeden stupeň k Měsíci. Země se nadouvala jako obrovský šedivý balón.

Devětkrát ji obletěl a postupně snižoval rychlost od jedné míle za vteřinu k jedné míli za minutu. To už okolo trupu svištěl vzduch. Byl nad Afrikou. Zamířil k severu a letěl nad oceánem.

Minul Kalifornii, Skalisté hory, Středozápad a v dále již viděl pobřeží Atlantiku.

Potom zapnul rádio, aby slyšel pokyny k přistání.

"Haló, Lionsi!" ozval se rozrušený hlas. "Zde Ronkonkoma, Lionsi, ozvěte se! Jestli mě slyšíte, odpovězte..."

Tyto zvuky jej na chvíli připravily o řeč. Tři roky už neslyšel lidský hlas...

"Tady Lions," řekl nejistě.

"Něco není v pořádku, Lionsi?" otázal se hlas neklidně. "Zaměřili jsme vás před čtyřmi hodinami a celou tu dobu se pokoušíme navázat s vámi spojení. Co se děje?"

"Vše - všechno je O.K.," řekl monotóně a napjatě, bál se, že mu selže hlas.

"Fajn," řekl hlasatel. "Jsem rád, že vás znovu slyším, Lionsi!" Potom přešel k profesionálnímu tónu. "Brzděte, Lionsi. Pittsburg právě oznámil, že jste nad nimi přeletěl takovou rychlostí, že nás minete."

"Dobrá," řekl Lions.

Přibrzdl, ačkoliv cítil, že loď začíná klesat následkem ztráty rychlosti. Naklonil se vpřed a vpil se očima do spodního průzoru. Nízké široké budovy, ne vyšší než čtyřicet podlaží, labyrint nižších a širších domů.

"To pode mnou je Filadelfie?" zeptal se.

"Ano. Budete tu za dvacet minut. Přelétáte nad Long Island City, brzděte."

"Máte volnou dráhu?" otázal se Lions.

Hlasatelova odpověď ho udivila: "Aby ne! Vaše loď je jediná, která dnes přiletí, Lionsi. Všechny ostatní oddirigovali na Astrocan."

"A proč?"

"Neptejte se, hned uvidíte. Všichni tu na vás netrpělivě čekají. Ale dejte si pozor."

Že by uvolnili Ronkonkomu pouze pro jeho malou loď? Astrocan musel být přeplněný, musel se zalýkat loděmi, které obvykle startovaly a přistávaly v obou přístavech. To je nesmysl...

"U vás je rekonstrukce?" zeptal se v rozpacích.

"Nikoli. Přístav je v dokonalém stavu. Jak se cítíte?"

"Slušně," řekl váhavě Lions.

"A to je všechno?" zvolal hlasatel.

Ale Lionse soužil jeho úkol. Gigantické budovy s plochými střechami pro start vrtulníků, pavučiny mostů, poschodí pohyblivých chodníků, hluk ulic, rušno ve vzduchu. Manhattan - a s ním nebezpečí srážky. Vystoupil nad úroveň leteckých linek, proletěl nad

East Riverem bez mostů a nad Queensem. Postupně snižoval rychlost. Podlouhlý ovál jezera Ronkonkoma ležel před ním.

Lions nebyl tak klidný a spokojený jak by se mohlo zdát. Musel přistát - a dobře. Tak by si vedl každý orbitální pilot. Nejdůležitější bylo posadit loď a k tomu bylo třeba velkého úsilí.

Lions myslel pouze na svůj úkol. Zvednul záď, přibrzdl a ve snaze nezachytit o hangáry plavně sklouznul na hladinu.

Černá svištěcí tma, závrať způsobující tma vody zatopila průzory, obtékala trup s ohlušujícím řevem.

Potom voda sežloutla. Loď se zachvěla, stěžka se shoupala a dosedla na dno.

Co si jej nadzvedlo, popotáhlo po jezerním dně a vyvleklo na břeh mezi plošiny pro náklady a cestující.

"O.K., Lionsi!" zavolal hlasatel. "Vystupte si!"

Ale Lions celý ztuhlý úlekem tupě seděl ve svém hydraulickém křesle.

"Já... já nemůžu," zablekotal. "Celý ten dav..."

Obě plošiny byly plné lidí. Už chápal, proč byla celá raketová doprava odkloněna z Ronkonkomy. Neslyšel hluk davu, viděl jen široce rozevřená ústa lidí, kteří hystericky mávali rukama a roztáčeli řehačky.

"Ne - nechci vy - vyjít," zašeptal.

Skrz dvojitý obal lodí se donesl slabý zvuk.

"Vylezte, Lionsi! Nemůžete tam sedět celý den!"

Taková síla lidu, pomyslel si Lions hořečně. Z malé skupiny by byl smutný. Tak dlouho byl sám, bez nějakých kolegů, že už si nebyl jist, jestli vůbec bude schopen s někým promluvit. Byly to dlouhé měsíce smutného absolutního mlčení, prázdného jako vakuum. Samota v těsné lodi, kdy se i ty nejbližší planety zdají být pouze vzdálenými světelnými body. A nikdo tam nebyl...

"Já nemůžu," zašeptal a vtlačil se do svého křesla.

"Nechte těch hloupostí, Lionsi!" ostře odsekl hlasatel. "Když budou chtít, dostanou se dovnitř. Bude lepší, když dveře otevřete sám."

Lions vstal. Celý se třásl a soufale se snažil nedívat se do průzorů. Držel se vysoké masivní opěrky křesla u řídicího pultu a pomalu se sunul ke dveřím.

Nohy vážily celé tuny, kolena uboze poklesávala pod tlakem nezvyklé tíže.

Hučeli stále víc. Jestli neotevře, vyloží dveře a vytáhnou ho odsud. A potom ho velitel spěruje za to, že připustil poškození lodi.

Utěšoval se, že to nebude trvat dlouho. Může se nějak omluvit a ztratit se. Kinetóza, horečka... Možná, že ho odvezou do nemocnice a nechají na pokoji. Belhal se chodbou, kterou procházel za poslední tři roky tolikrát, že na ní znal každý šev, každý nýt a každý plát na podlaze a stěnách. Nechtělo se mu odejít z lodi, která mu tři roky nahrazovala domov i přátele; nerozhodně vzal za páku vnitřního průlezu. Uslyšel hluk tak blízko, že uskočil. Může průlez nechat zavřený, může se schovat za palivové potrubí, jestli se ti lidé vecpou dovnitř...

Ne, to nemůže udělat. Jeho matka, bratr, přátelé - jsou vůbec naživu? Musí nějak projít davem a najít je. To bylo jeho náhlé horečné přání.

Trhnul pákou na doraz a vyšrouboval šrouby. Dovnitř vnikl vzduch a vystřídal částečné vakuum, které se tam za dobu letu vytvořilo.

Hluk se blížil. Kdyby mu jen dali čas zvyknout si na pozemské zvuky! Obvykle se lidí nebál. Ale tohle bylo tak náhlé - přechod od mlčení k ohlušujícímu šumu...

Ruce se mu třáslly tak, že do nich jen s námahou vzal páku vnějšího průlezu. Tato páka se otáčela pomaleji, jakoby neochotně. Opřel se do klíče, kterým vytáčel šrouby a pozorně se zaposlouchal do zvuků za dveřmi. Bylo tam mrtvé ticho, jako by byl ještě v kosmu. Ohlušující řev se už neozýval, přidalo mu to odvahy.

Pohnul pákou a hned odskočil dozadu. Vnější dveře se rychle otevřely pod tlakem lidí, kteří se na ně tlačili.

Dav! Nahrnul se sem, aby ho uchvátil!

Už se nemohl schovat dovnitř. Bylo příliš pozdě. Lidé jej obklopili, dotýkali se jej rukama, křičeli. Muži i ženy ve slavnostních oděvech z rudé sklovité tkaniny, v rozevlátých zelených pláštěnkách se syntetického mechu, v čapkách s úzkými střechami nebo bez nich.

"Majore Lionsi!" zahřměl rudolící podsaditý člověk, který jej uchopil za ruku. "Jsem Abner Kenneth. V roce vašeho odletu jsem byl zvolen za prezidenta Států. Jménem

lidu Země vás vítám!"

"Major Lions ?" podivil se astronaut. "Ale vždyť jsem jen obyčejný pilot..."

Začervenal se, když se dav rozesmál. Jeho slova opakovali těm, kdož stáli na vzdálenějších koncích plošiny, dokud se celá stanice nabitá lidmi neotřásala smíchem.

Zahanbeně odskočil vzad.

Muži a ženy, kteří jej obklopovali, byli patrně politikové a úředníci, protože jakmile jej odvedli od průlezu na plošinu, dav se poněkud rozestoupil.

Ocitli se před baterií mikrofonů a kamer, obklopeni policejním kordónem. Za jeho kruhem se hemžil dav ve snaze prodrat se k němu.

Prezident Kenneth jej přistrčil k mikrofonům. Bez mrknutí na něj hleděly gigantické oči kamer.

"Přátelé, spoluobčané!" zahřměl opět prezidentův hlas. "Před třemi roky jsme sledovali, jak se major Lions odpoutal od Země do vesmírného prostoru, aby jako odvážný průzkumník proletěl skrze ty prostory kosmu, které nejsou označeny na mapách, dosáhl Marsu a prozkoumal jeho bohatství. Tři roky jsme čekali a modlili se za jeho šťastný návrat. Vrátil se k nám skromný jako vždy, nezměněný v surových zkouškách, kterým byl podroben. Blahopřejeme mu ke zdárnému návratu..."

Do nekonečna se opakuje fráze politiků, které se nezměnily od počátku světa. Lions byl nucen stát před pozornými očima kamer, zatímco dav hrozivě hučel. Teď za policejním kordónem umklnul.

Přešlápnul z nohy na nohu. Ruce mu neohrabane visely, jako by nevěděl, co s nimi. A celou tu dobu na něj civěly pozorné strážidelné oči kamer, před kterými se nedalo schovat.

Nervózně se otočil. Ze skupiny úředníků na něj hleděly dva nehybné, vzdálené obličejy, které se na něj usmívaly.

"Mami!" vykřikl. "Side!"

Oba obličejy ve stejném okamžiku zbledly a nabyly zoufalý výraz. Jejich prsty se vznesly k ústům, naznačující, aby mlčel. Prezident Kenneth se potočil, uchopil jej za rameno a řekl: "Majore, a nyní nám řekněte, co jste na Marsu objevil. Pochopte, chlapče, celý svět netrpělivě čeká na vaše první slova!"

Lions stuhle hleděl na mikrofony. V jeho hlavě nevznikla ani jedna souvislá myšlenka.

Neschopen slova stál a chvěl se. Dav se divil. Prezident se na něj podíval.

"Já... já nemohu... mluvit," dostal se sebe zajímavě. Povolily mu nervy; přistoupil k matce a objal ji.

"Prosím tě, Josephe," zašeptala, "alespoň kvůli mně..."

Odtrhnul se od ní.

"Josephe?" zeptal se. "Proč ne Jo?"

Jeho bratr Sid jej opatrně vzal za ruku a odvedl k mikrofonom.

"Vím, jak ti je," pronesl tichým napjatým hlasem. "Proto jsem ti napsal řeč. Jen ji přečti."

Lions si vzal papír a prosebně se rozhlédl. Sid a matkou jej popostrčili vpřed. Prezident se dobrácky usmál a postavil jej před strašidelnou frontu blesků.

Začal číst. Slova nevyjadřovala jeho myšlenky. Četl vyrovnaným, trpělivým a bezvýrazným hlasem bez pauz a intonace, rád, že nemusí myslet na pronášené fráze. To, co bylo na papíře, jako by nevyslovil.

Stěží pochopil, že dočetl do konce, až jej prezident Kenneth poplácal po zádech a řekl: "Blahopřeji vám, majore! Skvěle řečeno! A nyní, vážení spoluobčané, budeme trpělivě čekat, dokud si major Lions neoddychne a jeho filmy z Marsu nebudou vyvolány. Potom od něj uslyšíme víc. Jsem přesvědčen, že naše trpělivost bude bohatě odměněna."

Lionsa a jeho rodinu obklopil policejní oddíl a prorazil jim cestu davem až k dlouhému úzkému automobilu za čtvrtou raketovou stanicí. Seděli v něm dva neznámí muži. Lions se nerozhodně zastavil, ale viděl, že se na něj usmáli.

"Vše je v pořádku, Josephe," řekla mu laskavě matka. "To jsou pánové Morrison a Bentley. Ty už znáš, že ano?"

"Předseda a pokladník orbitálních letů! Hallo!" sotva zamumlal Lions. "To je od vás hezké, že jste přišli!"

"Skromný jako vždy," řekl Morrison a usmál se. Auto vyrazilo vpřed a vjelo do tunelu, který vedl do New Yorku. Sid s matkou seděli proti Lionsovi, na rtech měli oficiální úsměv.

"Přichystali jste mi můj starý pokoj, mamí?" zeptal se ve snaze navázat rozhovor.

Matka posmutněla.

"Nevím, jak bych začal, majore," řekl Bentley konečně. "Myslím, že dáte přednost otevřenému rozhovoru."

"Jistě," odpověděl Lions.

"Takže nemyslete na návrat ke svému minulému životu. Už žádný malý byt a žádné látkání. Jste pro celý svět hrdina, chápete tedy..."

"Jasně," dodal Sid. "Jsi nahoře, Jo."

"Hrdina pro svět?" zeptal se Lions neochápavě. "Co to má znamenat?"

"To jsou stará, znovuobjevená slova," vmísil se Morrison. Dosud se myslelo, že v naší prozaické civilizaci se zájem veřejnosti nemůže soustředit na jednoho člověka tak, aby se stal hrdinou. Ve vašem případě se stalo cosi neobvyklého. Noviny se tak zabývají vaším letem, že z vás veřejnost učinila hrdinu. Aby se vaše sláva přeměnila v kapitál, musíte žít podle toho."

Lionsovi bylo všelijak.

"Díky vám," prohlásil Bentley, "může svět jediným skokem překročit celá století."

Lions přikývnul.

"A co mám dělat?"

"Nyní jsou pro nás všechny planety dostupné," vysvětlil Morrison. "Orbitální letci postavili dvě lodí: vaši a jinou, větší. To jsou první dvě z budoucí flotily kosmických dopravních lodí. Je jasné, že malé skupině akcionářů nestačí peníze na vše, co je třeba. Proto vás oslavujeme, majore Lionsi; veřejnost má k vám neomezenou důvěru. Veřejnost poskytne peníze na stavbu lodí a my flotilu nazveme Lions Lines."

"To je pro tebe největší šance na světě, Josephe," řekla matka.

Sid mu povzbudivě stisknul ruku: "Budeš předsedou nové společnosti, Jo! I já dostanu slušné místo!"

"Pomohu, jak budou mé síly stačit," souhlasil Lions. "Jen nevím, jak budu předseda společnosti. Jsem obyčejný pilot."

"S tím se netrap, Josephe," řekla matka. "Pánové Morrison a Bentley ti budou říkat, co je kdy třeba udělat."

"To bude neporazitelný svazek," vysvětlil Morrison a plácnul Lionsa po koleně, "vaše prestiž, naše zkušenost v obchodě a peníze, které umožníme veřejnosti vložit. Nechte to na nás, majore, budeme vašimi nejbližšími důvěrníky na tomto malém starém světě!"

Rychle projeli tunelem; nepotkali žádné vozidlo, protože doprava byla odkloněna na povrch. Když vyjeli na úroveň ulice, řidič auto otočil směrem k obytné části města a

potom zamířil k budově, ve které Lions poznal hotel Grand American - největší a nejdražší ze všech hotelů.

"No, majore," pronesl Bentley vlídně, když jeli lesklým výtahem, "tak tady budete bydlet. V Grand American."

Lions se zamračil.

"Je to tu hezké, ale nebudu se tu cítit na svém místě. Chtěl bych, abyste mi dovolili zůstat doma, ve svém starém pokoji."

"Ne, Joseph," zaprotetovala matka. "Pánové Morrison a Bentley ti najali patro. A kromě toho už nebydlíme v našem starém bytě. To není místo pro nás."

"Ale mně se tam líbilo!" pronesl Lions smutně.

Vedli jej do rozkošných apartmá. V obrovském salóně na něj padnul smutek: vyrojil se celý pluk sluhů, připadalo mu, že jsou jich stovky. Všichni se mu hluboce klaněli.

Je Lions okolo nich v rozpacích prošel do obývacího pokoje. Odtud vedly dveře do jiných místností s luxusními koberci a skvělým zařízením.

"Nikdy si tu nezvyknu," zamumlal. "Je to tu prostě divné."

"Hloupost, chlapče!" řekl Morrison. Brzy tudy budete chodit, jako by jste se tu narodil. Veřejnost každopádně očekává, že předseda Lions Lines bude žít tak, jak to odpovídá jeho postavení."

"Chápu, že je to tak." Lionsovo opálené čelo se svráščilo. "Ale nemyslím si, že je to správné. Postavili jste kosmickou loď - a já v ní letěl. Deset let jsem létal na orbitálních raketách a patřil jsem k dobrým pilotům. To je vše."

"Jestliže lidé chtějí, ať by byl předsedou společnosti, tak to stačí, Joseph," řekla matka.

"Jestli to pomůže meziplanetárním letům. Chci jen to."

"Velmi správně, majore," potvrdil Bentley a podal mu pero. "Mohl byste to tady dole podepsat?"

Lions poslušně naškrábal svůj podpis.

"Co to je?" zeptal se.

"Váš souhlas stát se předsedou Lions Lines."

Morrison složil papír, uložil jej do kapsy a podal Lionsovi ruku.

"Nyní vás opustíme, chlapče. Vyspěte se. Uvidíme se zítra."

Matka jej políbila a společně se Sidem

jej také opustila.

Věšel komorník. "Podává se oběd, sire. Jestli chcete jít spát, vaše ložnice je připravena."

Pociťoval hlad a únavu. Podařilo se mu najíst se bez ohledu na armádu sluhů, kteří před ním vyměňovali talíře. Dočkal se toho, aby si lehnul do měkké postele s chladivými bílými prostěradly.

V ložnici začal rozepínat zip na své parádní šedivé blůze. Vtom se zarazil. Jeho ruka narazila na vypouklinu na náprsní kapse. Tento den jej tak ohromil, že na ni úplně zapomněl, ačkoliv si nikdy nepomyslel, že je to možné. Opatrně z kapsy vyňal sošku.

Byla to barevná fotoplastika ze speciální plastické hmoty. Kdokoliv by poznal, že je to výtvar plastické kamery, ale i tak by soška udivila každého.

"Leeli," zašeptal Lions.

"Vrať se brzy, Jo!" zaslechl jakoby ozvěnou něžný tichý hlas.

"Ach, jak bych se chtěl vrátit, Leeli," zašeptal. "Ale vypadá to, že nemohu. Ale dříve nebo později se k tobě vrátím. Leeli, má drahá, vrátím se k tobě, jen co mne odsud pustí."

Opatrně postavil figurku na noční stůlek a svléknul se. Po návratu z Marsu s požitkem vzpomínal na osvěžující chladivou sprchu, kterou si na lodi v beztřížném stavu nemohl dopřát. Ale teď byl příliš unaven než aby myslel na cokoli jiného kromě postele. "Je to divné," pomyslel si, "jak se matka se Sidem změnili; jako by v nich nebylo žádné teplo. Nejsou jako Leeli, ta je vždy upřímná a laskavá."

+++

Kdoś mu zatřásl ramenem. Otevřel oči a uviděl Sida, jak se nad ním sklání. U postele stála usmívající se matka.

"Panečku, ty jsi byl opravdu unavený!" řekla. "Prospal skoro celý den a noc."

Zívnuł, protáhnul se, odhodil peřinu a seskočil s postele. "No, teď je mi opravdu líp. Kdybyste mě nevzbudili, asi bych prospal celý týden."

"Promiň, Jo," řekl Sid. "Musel jsem tě vzbudit. Dnes večer se na tvoji počest koná banket s oficiálním přijetím a tak vůbec; budeš muset učinit první prohlášení o nové společnosti."

"Ach, Side, doufal jsem, že budu mít volný den!" postěžoval si. "Chtěl jsem si popovídat se starými kamarády, s piloty..."

"Někteří z nich tam budou," přerušil ho Sid. "Jo, konečně se na sebe budeš muset dívat jinak. Teď jsi největší osobnost na světě. Všechno závisí na tobě, nesmíš nás zklamat."

"Co tím chceš říci?"

"Nu, vždyť dnes večer je přijetí. Učiníš prohlášení a veřejnost se začne zajímat. Zítra vykonáš inspekci meziplanetární lodi, která navečer odletí. Veřejnost začne kupovat naše akcie, chápeš?"

"Meziplanetární loď?" opakoval Lions. "A kam?"

"Naši vědci studují tvoje poznámky, filmy a to ostatní. Naprogramují do strojů všechny údaje, které se budou hodit."

"Loď poletí na Mars?" naléhal Lions.

"Ano, první let Lions Lines."

"Ach, kdybych tam tak byl i já!" vykřikl Lions.

To bylo nemožné. Musel splácet svůj dluh.

"Co to je, Josephe?" otázala se matka. Držela v ruce fotoplastiku. "Kdo to je?"

"Jedna martánská dívka, Leeli," odpověděl. "Já... Chci si ji vzít."

"Vzít si ji? Tohle strašidlo s měděnou kůží? Josephe, proboha! Dívky ze Země jsou mnohem krásnější!"

"To je ochranné zbarvení," namítnul. "Ochraňuje před pronikavým zářením."

"Ale vždyť je to Martanka! Vždyť ona snad ani není člověk!"

"Ne, je člověk. Její předkové uprchli ze Země před zaledněním."

Sid se znatelně usmál.

"Divoška, Jo, že ano?"

"Leeli pochází z kultivované martánské rasy, není žádná divoška." Lionsův obličej zblednul, začal pěstí.

"Máš ji radši než mě?" septala se matka úpěnlivě.

"Ale mamí..."

Zaslechli otvírání dveří výtahu.

"To jsou Morrison a Bentley, mamí," řekl Sid rychle. "Běž a promluv si s nimi. Pomůžu ti s oblékáním, Jo."

Když odešla, otočil se k bratrovi: "Nězlob se na matku, Jo. Vždyť víš, že se tam nemůžeš vrátit a oženit se se svojí Martankou. Tvoje místo je tady, musíš pomáhat při rozvoji meziplanetárních letů. Mimoto víš,

jak se o nás matka bojí: otec zahynul při katastrofě a každý z nás může skončit stejně. Morrison si ji chce vzít; on se jí také líbí. Pro nás všechny to bude velká pomoc."

"Ano, já vím," souhlasil Lions. "Udělám vše, co bude třeba, ale až skončím, proč bych se nemohl vrátit na Mars?"

Sid neodpověděl, ale jeho obličej nabyl podmařený a roztřítý výraz. Lions si oblékl slavnostní oblek z rudého skelného vlákna, připnul si zelenou pláštěnku a nasadil čapku. V civilu se cítil nesvůj, ale vypadal v něm elegantně a skvěle.

Za dveřmi pokoje čekal komorník s podnosem. Lions si vzal sklenici a vypil výživnou snídani v roztoku. Potom následoval Sida do salónu. Stáli tam Morrison a Bentley s matkou a ještě jakási krásná dívka. Hosté mu podali ruce.

"Změnil jste se, majore!" řekl Morrison. "Nic tak nepomůže jako sladký spánek." Přisunul k němu dívku. "To je Mona Trentová, nejlepší a nejkrásnější televizní hvězda."

"Jak se máte, slečno Trentová?" zamumlal Lions.

"Nechte té slečny. Říkejte jí Mono a buďte k ní pozorný," vysvětlil Bentley. "Myslete na tu reklamu: vždyť vy dva jste dva nejpopulárnější mladí lidé na světě!"

Mona se kouzelně usmála a cestou k výtahu se do něj zavěsila. Ale když jeli dolů výtahem a šli po chodbě do obrovského tanečního sálu, nabitého lidmi, nepřestával se Lions podívat nad tím, jak může pomoci meziplanetárním letům tím, že se bude dvořit krásné televizní herečce.

Když vešli, všichni přítomní vstali. Lions opět pocítil nervové napětí. Ze všech stran mu podávali ruce a on je postupně tisknul. Podal mu jakýsi papír a přistrčili jej před baterii kamer a mikrofonů. Díval se na papír, snažil se na nic nemyslet a tak se mu podařilo celkem hladce přečíst svůj projev.

Potom všichni usedli ke stolu, zazněly projevy na Lionsovu počest. Mona seděla po jeho pravici, zbožně se na něj dívala a když nikdo neposlouchal, rozlobeně mu šeptala, aby k ní byl pozornější. Pasívně naslouchal bezduchým nesmyslům, které mu šeptala jen aby na sebe soustředila jeho pozornost.

"Nedělejte hlouposti," zašeptala mu téměř neslyšně, zatímco na něm spočívaly její oči. "Usmívejte se a buďte veselý! Musíte

být efektní."

Snažil se, ale šeptat jí různé hlouposti bylo nad jeho síly. Tak jako většina pilotů byl přímý člověk. Chápal strategický význam vlídnosti vůči akcionářům, ale nevěděl, proč by měl dělat dojem, že se zamiloval do populární herečky.

Nakonec jej vyzvala k tanci. Kroužil s ní po sále v objetí. Všichni jim spěšně vyklidili parket, takže na něm zůstali sami. To jej uvedlo do rozpaků.

Pozoroval smatený dav, v jehož středu byli i jeho staří kamarádi.

Náhle se zastavil a pospíchal k nim, přívětivě jim nabízel ruku. Postavili se a stiskli mu ruku, ale usmívali se jaksi nepřirozeně.

"Jsem rád, že vidím alespoň někoho ze staré party!" srdečně ze sebe vyrazil. "Co vy na to, že až ten rozruch skončí, půjdete se mnou?"

"Nemáme nic proti," odpověděl jeden z nich, Sam Martin. "Ale, k čertu, co by dělali takoví obyčejní piloti jako my s takovým hrdinou, jako jste vy?"

"Vykašlete se na to pochlebování, hoši," řekl Lions a zasmál se.

Představil jim Monu. Jejich strojenost se ještě zvětšila. Sednul si a snažil se zapříst s nimi rozhovor. Mluvili s ním překvapivě uctivým tónem a jen když se na ně obrátil. Postupně se začal cítit čím dál víc smatený, opuštěný a osamělý. Mona jej opět nutila do tance.

Proč jsou všichni takoví chladní a vzdálení? Nejen jeho staří známí, i matka se Sidem. Musel si to přiznat bez ohledu na svoji oddanost vůči nim. Ohledně Mony Trentové neměl žádné pochyby. Dívala se na něj pouze jako na jakousi kuriozitu.

Ale proč všichni ostatní, proč nebyli tak přátelští jako dříve? Proč mu neodpovídali přátelstvím, po kterém tolik toužil?

Leeli taková nebyla, Leeli byla vášnivá, upřímná, laskavá, chápala ho...

+++

Příští den byl na prohlídce meziplanetární lodí. Čekal, až zapnou přenosové zařízení a bude se moci představit celému světu coby největší expert na rakety; Lions si při tom připadal jako největší pitomec. A tohle

všechno se stalo jen proto, že měl štěstí a jeho vlastní loď se nerozbila při srážce s meteoritem nebo při přistání.

Mona Trentová do něj byla savenšená, Morrison a Bentley stáli poblíž. Matka se Sidem se mohli dívat jen z povzdálí.

"Co si o ní myslíte?" septal se chvástava Bentley. "První loď celé flotily!"

"Skvělá!" souhlasil Lions.

"Milý hochu, když nebudeme hloupí, budou z nás milionáři," zašeptal mu do ucha Morrison. "Veřejnost se už rve o akcie!"

"Nemyslel jsem na to, abych vydělal kupu peněz," odsekl Lions. "Chci vám jenom pomoci a vrátit se..."

"Stop, majore," přerušil ho Bentley. "Mikrofony jsou zapojeny."

Jo Lions prošel lodí a vychvaloval ji do mikrofону. Myslel tu chválu upřímně, loď byla tak skvělá a moderní, jak jen si mohl představit.

Mluvil prostě a názorně. Potom vyňal z kapsy řeč, kterou mu předem připravili a začal ji číst. Většina toho byla opakováním toho, co už řekl dvakrát nebo třikrát: budoucí výhody meziplanetárních letů, poklady jiných planet, pokrok lidstva...

Pronášel řeč a probíhal text trochu dopředu. Náhle uviděl odstavec, který jej umlčel. Stálo v něm: "Nevím, mám-li v této chvíli hovořit o svých osobních záležitostech; jsem ale přesvědčen, že se rádi dozvíte o mém zasnoubení s nejkrásnější dívkou vesmíru - Monou Trentovou. Tři roky jsme od sebe byli odloučení..."

Vztekle se podíval na Morrisona a Bentleyho. Dali mu znepokojivý pokyn, aby pokračoval. Zachmuřeně stisknul rty a rychle odešel od mikrofonů. Morrison musel spěšně přistoupit na jeho místo a mluvit místo něj.

Bentley s Monou se snažili Lionse následovat. Zabouchnul jim dveře před nosem a sám si to namířil přes kokpit, obytné kajuty, laboratoře a nákladový prostor. V něm se zastavil a otevřel jednu ze zásuvek.

Ať je všechno vezme čert, pomyslel si vtekle. Ať si mě využívají jak líbo, ať jsou z nich milionáři - to je mi jedno, pakliže se dá raketovým letům pomoci tímto způsobem. Ale oni mne proměnili v nějakého prokletého hrdinu, oddělili mne od přátel, z jejich vůle se z matky a Sida stali intrikáni a teď mne chtějí přinutit, abych si

vzal dívku, kterou nemilují!

Sid nebo matka řekli Morrisonovi a Bentleyovi o Leeli, a aby tomu zabránili...

Napjatý a zasmáčený běžel zpět. Sam Martin, tentýž, se kterým hovořil včera večer mu vyšel vstříc a zsalutoval: "Za deset minut odlétáme, pane!"

Původně se počítalo s tím, že Lions stiskne ruce posádce a popřeje jí štěstí; tak to i udělal. Ale když akcionáři odešli a Mona je nahněvaně následovala, zůstal Lions na lodi.

"Pojďte, majore," postrčil jej Bentley. "Odlétají."

Lions si založil ruce na prsou. Zas mu nedají pokoj, proto je vztekle odstrčil.

"Co se děje, chlapče?" zeptal se Morrison nechápavě.

"V nákladovém prostoru jsem si vzal prskovou pistoli," začal Lions zkraje. Držel pistoli v ruce. "Vy dva, vypadněte ven!" křiknul na Morrisona a Bentleyho.

"Co se týče ostatních, jestli to bude třeba, ujmou se řízení."

Bentley a Morrison neprotestovali, když jim vrazil do zad pistoli a vystrčil je z průlezu.

"Vyjděte, jako by se nic nestalo," přikázal jim, "jinak udělám skandál. Ahoj!"

Byli bledí, ale našli v sobě sílu vyjít ven. Z davu vytryskly výkřiky na rozloučenou, které najednou ustaly. Lions zavřel vnější poklop, zatočil kolem a přišrouboval

dveře; to samé udělal s vnitřními. Otočil se a namířil pistoli na posádku.

"Na místa!" přikázal ohladně. "Poletím s vámi." Zatail zuby. "No tak, pohyb!"

Okamžik rozpaků, potom se jejich obličejové rozesmály.

"Jasně," řekl Sam Martin. "Copak bychom vás v tom nechali? Orbitálních letců je jen hrstka, nejsou to žádní hrdinové."

Lions se po nich podíval, bál se, že to myslí ironicky, ale nebylo tomu tak.

"Nechte toho, hoši," požádal je. "Vždyť mě znáte už dlouho. Jsem stále stejný Jo Lions. Taky nejsem hrdina."

Mechanické zařízení začalo loď zvedat do startovacího děla.

"Nechci se přít, majore," řekl Sam Martin vážně, "ale letět ze Země na Mars a zpět - to nezůstane u člověka bez následků. Buď se zblázní, nebo se z něj stane hrdina. Vy jste hrdina, i když o to nestojíte. Ale teď jsme tu společně, důvěřujeme jeden druhému - a vám!"

Opět v kosmu a se čtyřmi starými přáteli! Snad se na Marsu opět stane pouhým člověkem a ne osamělým hrdinou...

Lions se s úsměvem dotknul Leeliny sošky ve vnitřní kapse bundy. Potom se otočil. Nehodí se, aby ostatní viděli v hrdinových očích slzy.

Z ruské verze v antologii Na volně kosmosa, Moskovskij rabočij 1988, přeložil M. Pišer.

henry kuttner - železný standard

Vůbec není nutné, aby obyvatelé cizích planet byli vůči příchodcům buď přátelští nebo nepřátelští; mohou jim způsobit mnoho nepříjemností tím, že zaujmou striktně neutrální pozici.

"A prachy se nám posypou teprve za rok," pronesl Tirkell a s odporem nabral lžící studené boby.

Kapitán Rufus Man se na minutku odpoutal

od vybírání bobů z polévky, aby jimi mohl cvrknat.

"Myslím si, že to pro nás teď není tak důležité. A abych nezapomněl, bude to za rok a čtyři týdny, Steve. Vždyť let s Venuše na Zemi trvá nejméně měsíc."

Tirkellův kulatý obličej se zasmálo.

"A co do té doby? Budeme žít skoro o hladu a krmit se studenými boby?"

Man si povzděchl a spočinul zrakem na otevřeném průlezu kosmoletu "Goodville", přes

který byla natažena průsvitná plachta. Odal-
 čel se. Burton Anderhill, který byl do po-
 sádky zařazen díky penězům a konexím svého
 prachatého tatíčka a plnil na lodi povinnos-
 ti pomocníka, se nuceně zasmál a řekl: "A co
 vlastně chceš? Vždyť nemůžeme plýtvat pali-
 vem. Je ho právě tolik, abychom se dostali
 na Zemi. Takže si vyber: buď studené boby
 nebo nic."

"Brzy nebude nic," pronesl Tirkell sa-
 smušile. "Všechno jsme probendili. Svůj stav
 jsme si způsobili svým nevázaným životem."

"Nevázaným životem!" saryčel Man. "Jako
 kdybychom nepředali skoro všechny svoje po-
 traviny Venušanům!"

"Však nás také krmili... jeden měsíc,"
 připomenul Anderhill. "To už je bohužel mi-
 nulost, teď už z nich nevymámíme ani kousek.
 Čím jsme se jim znelíbili, aha?"

Zalkli - avenčí někdo rozeplnul zip na
 průsvitné sátek. Vešel podsaditý širokolí-
 cí muž se skobovitým nosem v bronzově rudém
 obličejí.

"Našel jsi něco, Rudokožče?" zeptal se
 Anderhill. Mike Osamělý orel hodil na stůl
 polyetylenový sáček. "Šest hub. Nedivím se,
 že jsou Venušané odkázáni na hydroponiku.
 Nemají jinou možnost. V téhle proklaté vlh-
 kosti mohou růst jenom houby - a i ty jsou
 většinou jedovaté."

Man stiskl rty: "Jasně. Kde je Bronson?"

"Žebrá. Ale nedají mu ani fal." Navaho
 pokynul ke vchodu. "A už ho tu máme."

Asi za minutu zaslechl pomalé Bronsono-
 vy kroky. Obličej vetouplivšího inženýra svou
 temně bronzovou barvou konkuroval jeho
 vlasům.

"Ani mi nemluvte," zašeptal. "Ani slovo.
 Jenom si pomyslete! Já, Ir z Kerry žebřím
 smaragdový fal na nějakém nedochůdčeti s šag-
 rénovou kůží a železným kroužkem v nose!
 Hanba na celý život!"

"Chápu tě," řekl Tirkell. "Ale podařilo
 se ti vyžebrot alespoň dva nebo tři faly?"

Bronsonův pohled ho spálil na popel.

"Zeptal se mě, jestli jsem v Gildě žeb-
 ráků! Na týchle planetě musí i pobuda být
 v odborovém svazu!"

"Ne, Bronsone, to nejsou odborové svazy
 a už vůbec ne organizace toho typu jako
 středověké gildy. Místní tarkomary jsou mno-
 hem větší a ne tak principiální."

"Přesně," souhlasil Tirkell. "A protože
 nejame v žádném tarkomaru, nikdo nás nevezme

do práce. A členy tarkomaru se můžeme stát
 po zaplacení zápisného - tisíc sofalů."

"Nechtějte moc bobů," upozornil Ander-
 hill. "Zůstalo nám už jen deset plechovek."

"Skutečně musíme něco podniknout," řekl
 Man při rozdělování cigaret. "Venušané nás
 nechtějí zásobovat čerstvými potravinami.
 Máme jen jednu výhodu: nemají právo nám po-
 traviny neprodat. Nepřijmout od kupujícího
 zákonné platidlo je proti zákonu."

Mike Osamělý orel s úsměškem přebíral
 svých šest hub. "Ano. Takže zbývá pouze se-
 hnat zákonné platidlo. Tady jsme chudší než
 žebřáci. Sakra, chtělo by to něco vymyslet."

+++

"Goodville" byl prvním vyslancem Země na
 Venuši. Před odletem měla loď zásoby na více
 než rok, ale ukázalo se, že Venušané mají
 potravin dostatek. Potraviny jim sajišťovaly
 hydroponické provozy umístěné pod městy. Na
 povrchu planety nerostla ani jedna jedlá
 rostlina. Zvířat a ptáků bylo velice málo,
 takže lov nepřicházel v úvahu ani kdyby jim
 neodebrali zbraně. Ke všemu ještě se po těž-
 kém kosmickém letu sdál být život v podmín-
 kách cizí civilizace, která spočátku pozem-
 šťanům učarovala, učiněným svátkem.

Byla jiná, to bylo jasné. Venušané se od
 nich lišili krajní konservativností. Plně
 jim stačilo to, co vyhovovalo i jejich vzdá-
 leným předkům. Lidé nabyli dojem, že Venuša-
 né si upřímně oškliví jakoukoliv změnu.

Po přiletu lidí se mohlo něco změnit.

Proto byl pozemšťanům vyhlášen bojkot
 formou pasivní resistance. První měsíc pro-
 bíhalo všechno bez problémů. Kapitánu Manovi
 předali klíče od hlavního města Vajringu,
 poblíž něhož nyní "Goodville" stál a Venuša-
 né je štědře zásobovali potravinami - neob-
 vyklými, ale chutnými jídly z rostlin pěstov-
 vaných v hydroponických provozech. Na oplát-
 ku za tyto delikatesy pozemšťané štědře roz-
 dávali vlastní potraviny, takže hrozilo
 vyčerpání zásob.

Venušanské potraviny se však rychle ka-
 zily a tak se ukázalo, že jim sbývají zásoby
 pouze na několik týdnů (ubohé sbytky toho,
 co dovezli ze Země). Jinak jim zbyla pouze
 hora hnilých exotických pokrmů, z jejichž
 vůně ještě nedávno tekly sliny.

Venušané přestali nosit svoje rychle se
 kazící ovoce, zeleninu a houby, které chutí

připomínaly maso. Teď se nacházeli v situaci, která by se dala označit jako "prachy v tahu a půjčka žádná". Velká masitá houba, která by stačila nasytit čtyři hladové muže, stála deset falů. Ale protože pozemšťané žádné fa-ly neměli, masité houby byly pro ně stejně nedostupné jako všechno ostatní.

Zpočátku tomu pozemšťané nepřikládali žádný zvláštní význam, ale potom se spustili z nadoblačných výšek a začali se vážně zabývat tím, jak si opatřit jídlo.

Situace byla bezvýchodná.

Problém byl jednoduchý až primitivní. Představitelé pozemské civilizace chtěli jíst. Brzy budou hladovět.

Neměli s sebou žádné cennosti kromě zlata, stříbra a bankovek. To vše zde bylo bezcenné. V lodi byl potřebný kov, ale ne čistý, pouze ve slitinách.

Měnovým standartem na Venuši bylo železo.

+++

"...určitě musí existovat nějaké řešení," prohlásil Man zarputile a jeho obličej s tvrdými ostrými rysy se zasmušil. "Mám v úmyslu obrátit se na Hlavu rady. Džorast je chytrá čarodějnice."

"A k čemu to bude?" podivil se Tirkell. "Tady pomůžou jen peníze."

Man si jej změřil pohledem, kývnul na Mike Osamělého orla a zamířil k průlezu. Anderhill se rychle zvednul. "Mohu jít s vámi?" zeptal se.

"Tak pojď, jestli nemůžeš vydržet. Jdeme se jen rozhýbat."

Trojice vyšla do chuchvalců mlhy a zapadajíc po kotníky do bláta zamířili k městu.

"Zatím jsem si myslel, že Indiáni umí využívat darů přírody," řekl váhavě Anderhill, obracejíc se k Navahovi.

Mike Osamělý orl se na něj s úsměškem podíval. "Nejsem venušský Indián," odsekl. "Připouštím, že bych dokázal vyrobit luk a šípy a zastřelit nějakého Venušana. Ale to by nám moc nepomohlo, pokud by u sebe neměl šrajtoflí nabitou sofalu."

"Mohli bychom ho sníst," zašeptal Anderhill zasněně. "Je mi úplně jedno, jakou chuť má pečený Venušan."

"Zjistí to, a až se vrátíš domů, napiš bestseller," poradil mu Man. "Samozřejmě pod podmínkou, že se domů vrátíš. Ve Vajringu mají policii, kámo."

Anderhill změnil téma: "A tady je Vodní brána. K čertu, sardí po něčí snídani!"

"Přesně," zavrčel Navaho, "ale doufám že umíš mlčet. Sklapni, jdeme dál."

Vajring obklopovala zeď na způsob kamenné hrady. Místo ulic měl kanály, podél nichž se táhly lávky, které klouzaly do břečky, ale ten, kdo měl alespoň jeden fal, nikdy nechodil pěšky.

Za vzteklého sakrování pozemšťané šlapali bahnem. Nikdo jim nevěnoval pozornost.

Vtom ke břehu přirazilo vodní taxi. Řidič, na jehož obleku byl připnut modrý znak jeho tarkomaru, na ně křiknul.

Anderhill mu ukázal stříbrný dolar. Pozemšťané se svými velkými lingvistickými vlohami rychle pochytily venušanský jazyk. Takže porozuměli, že to, co jim taxikář řekl, bylo chladné sbohem.

"Tohle je také stříbro," řekl nedbale a ukázal na vyumělkovaný stříbrný filigrán, který zdobil před jeho kocábky. "Kráá!"

"Skvělé místo pro Benjamina Franklina," poznamenal Mike Osamělý orl. "Zubní protězu by mu tady udělali ze železa, co?"

"Kdyby to tak bylo, podle venušanských měřítek by měl v puse parádní kapitál," nadhodil Anderhill.

V té chvíli taxikář s přezíravým odfrknutím odrazil od břehu a vydal se hledat majetnější pasažéry. Man, který dál úporně kráčel podél kanálu si utřel pot s čela. "Tenhle Vajring je skvělé místo," řekl zadumaně. "Skvělé místo pro smrt hladem."

Půlhodina namáhavé chůze postupně dohnala Mana k tupé zlosti. Jestli je ještě Džorast odmítne přijmout...! Zdálo se, že by byl schopen pokousat celý Vajring. A spolknout jeho nejchutnější kousky.

Naštěstí je Džorast přijala a tak byli pozemšťané dovedeni do její pracovny. Džorast popojížděla po místnosti ve vysokém křesle na kolečkách, které bylo poháněno motorem. Podél stěn se táhly nakloněné police podobné psacímu pultu a patrně sloužící stejnému účelu.

Džorast byla urostlá šedovlasá Venušanka s živými černými očima, které teď byly ve střehu. Sestoupila z křesla, nabídla pozemšťanům židle a sama si na jednu sedla.

"Buďte hodni jména svých předků," řekla zdvořile a na znamení přátelství k nim natáhla svoji šestiprstou ruku. "Co vás ke mně přivádí?"

"Hlad," ostře odvětil Man. "Myslím, že je čas otevřeně si promluvit."

Džorast jej sledovala s neproniknutelným výrazem.

"Poslouchám vás."

"Nelíbí se nám, že nás berete pod krkem."

"Cožpak jsme vám udělali něco zlého?"

Man se na ni upřeně podíval: "Budeme hrát otevřenou hru. Jsou nám vnucovány nepřijatelné podmínky. Vy zde zaujímáte vysoké postavení, to znamená, že jestli zde trpíme z vaší vůle, určitě víte, čím je to zapříčiněno. Je to tak nebo ne?"

"Ne," řekla po krátké odmlce Džorast. "Nejsem tak mocná, jak se zřejmě domníváte. Já nevydávám zákony. Pouze sleduji jejich přesné dodržování. Věřte mi, nejsme vaši nepřátelé."

"To ještě musíte dokázat," řekl Man zachmuřeně. "Jestli přiletí ze Země další expedice a najde naše těla..."

"Nezabijeme vás. To je u nás nepřijatelné."

"Ale můžete nás umorit hladem."

Džorast přimhouřila oči.

"Tak si potravu kupte. Na to má každý právo."

"Ale čím budeme platit? Jakými penězi? Odmítáte naše platidla a vaše nemáme."

"Vaše valuty nemají žádnou cenu," řekla Džorast. "Zlato a stříbro dobýváme ve velkém množství, u nás jsou to ty nejběžnější kovy. Za jeden difal -dvádnáct falů- je možno koupit si jich mnoho ed. Za sofal ještě více."

Aby ne! Sofal se rovnal 1728 falům.

"Ale kde podle vás seženeme železné peníze?" vyštěkl Man.

"Tam, kde my, vyděláte si je. Fakt, že jste příchozí z jiné planety vás neosvobozuje od pracovní povinnosti."

"To je krásné," neudržel se Man. "Hoříme touhou pracovat. Dejte nám práci."

"Jakou?"

"No, třeba čištění a hloubení kanálů! Jakoukoliv!"

"Jste v tarkomaru čistířů kanálů?"

"Ne," řekl Man. "Úplně jsem zapomněl do něj vstoupit."

Sarkasmus jeho poslední věty nezanechal na Džorast žádný dojem.

"U nás má každá profese svůj tarkomar."

"Když mi půjčíte tisíc sofalů, stanu se členem tarkomaru."

"Už jste se pokoušeli sehnat peníze,"

řekla Džorast. "Naši lichváři se shodli, že majetek, který nabízkíte jako záruku dluhu, nestojí ani za fal."

"Chcete říci, že na naší lodi není nic, za co by vaši soukmenovci nemohli nabídnout tisíc sofalů? Vždyť jen jeden náš filtr na vodu nahradí šest vašich."

Džorast se očividně urazila.

"Už celá tisíciletí čistíme vodu pomocí dřevěného uhlí. Jestliže tuto metodu vyměníme za jinou, vystavíme v pochybnost úroveň inteligence našich předků. Jejich způsob života čestně vydržel zkoušku časem. Proč jej měnit? Buďte hodni jména svých otců."

"Poslyšte..." chtěl začít Man, ale Džorast už seděla ve svém křesle, dávajíc tak najevo, že audience je skončena.

+++

"Je to na výběr," řekl Man, když sjížděli výtahem dolů. "Ta Džorast nás chce přemluvit k smrti hladem."

Anderhill s ním nesouhlasil. "Nemá proč. Džorast je spíše vykonavatelkou příkazů zhora. Tady dělají politiku tarkomary, ty mají obrovský vliv."

"A de facto ovládají planetu," zkrivil ústa Man. "Je vidět, že Venušané jsou ostře proti jakýmkoliv změnám. My jsme pro ně ztělesněním těchto změn. Proto dělají, že pro ně neexistujeme. Není zákon, který by Venušany nutil udržovat s pozemšťany kontakt. Na Venuši před hosty nerozvinují koberce."

Když vyšli na břeh kanálu, přerušil Mike Osamělý orel tísňivé mlčení: "Jestli nevymlsíme nějaký způsob jak vydělat peníze, tak je s námi konec - zdechne hladem. Co se týče našich profesí, za těchto podmínek jsou nám platné jako mrtvému kabát."

Hodil do kanálu kámen.

"Ty, kapitáne, jseš fyzik, já jsem přírodovědec, Bronson je inženýr a Steve Tirkeli felčar. A ty, můj drahý neužitečný příteli Burtone, jsi syn milionáře."

Anderhill se smutně usmál.

"Tvůj otec věděl, jak vydělat peníze. To nás teď zajímá především, jasné? Jak si můžeme namastit kapsy?"

"Burzovními operacemi."

"To je něco pro nás," řekl Man jízlivě. "Tak se mi zdá, že nejdřív musíme vymyslet nějaký technologický proces, který nutně potřebují, a potom jím prodat myšlenku."

"Podle mě jsou Venušané slabí v genetice," řekl Mike Osamělý orel. "Co když se nám podaří křížením vypěstovat nějakou novou jedlou rostlinu...?"

"Uvidíme," řekl Man.

Plný obličej Steva Tirkella byl obrácen ke vchodu do lodí. Ostatní seděli u stolu, usrkávali řídkou kávu a zapisovali si do deníků.

"Mám nápad," řekl Tirkell.

Man zabručel: "Znám ty tvé nápady. Co navrhuješ teď?"

"Je to úplně jednoduché. Předpokládejme, že mezi Venušany vypukne nějaká epidemie a my vynalezneme protilátku, která jim zachrání život. Budou plni vděku..."

"... a ty se oženíš s Džorast a budeš vládnout planetě," dokončil Man. "Pche!"

"Ne, to ne," vyrazil Tirkell nevzdávajíc se. "Jestli nebudou vděční, budeme protilátku zdržovat tak dlouho, dokud za ní nebudou ochotni zaplatit."

"Tvůj geniální nápad má jen jedno slaboučké místo: nevypadá to, že by Venušané trpěli nějakými epidemiemi," namítnul Mike Osamělý orel. "Tím to končí."

"Obával jsem se, že s tím přijdete," povzdechl si Tirkell. "A co kdyby se takové epidemie pomohlo?"

"Já přemýšlím o využití vodní energie," řekl Bronson. "Nebo přehrad. Když tady zaprší, jsou tu záplavy."

"Prosím, to je nápad," přiznal Man.

"Chci se zabývat křížením v hydroponických zahradách," řekl Mike Osamělý orel. "Zkusím vypěstovat biftekové houby s příchutí worchesterského sýru nebo něco na ten způsob. Past na labužníky..."

"To se hodí. A ty, Steve?"

Tirkell si prohrábnul vlasy. "Ještě přemýšlím. Nic mě nenapadá."

Man se podíval na Anderhilla.

"A co nám navrhuješ ty, milý příteli?"

Anderhill se zašklebil. "Zatím nic. Pořád mi vrtejí hlavou burzovní operace."

"Bez peněz?"

"To je ta bída."

Man přikývnul.

"Já osobně přemýšlím o reklamě. Ačkoliv jsem fyzik, tohle je můj obor. Vám není divné, že tu nemají reklamu, ačkoliv obchodují se vším možným? Doufám, že na tenhle háček chytím drobné obchodníky. Místní televize je přímo stvořená pro nápadnou reklamu pomocí

trikového zařízení, které bych mohl sestrojít. To není špatné, co?"

"Sestrojím rentgen," dovtipil se najednou Tirkell. "Pomůžeš mi, veliteli?"

Man souhlasil.

"Vše potřebné máme i s výkresy. Zítra se do toho dáme. Teď už je bohužel pozdě."

Pětice šla na kutě. Všem se zdálo o obědě se třemi chody, mimo Tirkella, kterému se pečené kuřátko náhle změnilo ve Venušana a začalo požírat jeho samotného. Vzbudil se celý zpocený, zaklel, vzal si prášek na spaní a usnul znova.

+++

Ráno šli každý po svém. Mike Osamělý orel si vzal mikroskop a vydal se na blízkou hydroponickou stanici, kde se dal do práce. Venušané mu zakázali odnášet výtrusy na "Goodville", ale proti jeho pokusům ve Vajringu nic neměli. Pěstoval kultury, měnil rychlost růstu komplexními preparáty a zatím neustrácel nadějí na úspěch.

Pete Bronson navštívil Skottariho, vedoucího hydroenergetiky. Skottari, vysoký Venušan s unylým pohledem se v technice vyznal skvěle.

"Kolik máte elektráren?" zeptal se Bronson.

"Čtyři tucty krát dvanáct na třetí. Čtyřicet dva tuctů v této oblasti."

"A kolik jich je teď v provozu?" vyptával se Bronson dál.

"Sedmáct tuctů."

"Čili jich tři sta, tedy dvacet pět tuctů, právě teď stojí. A co náklady na údržbu a opravy?"

"To je velice podstatný faktor," přiznal Skottari. "Reliéf krajiny se rychle mění. To víte sám, eroze půdy. Musíme stavět elektrárny v soutěskách, jinak řeka další rok změní koryto."

Vtom Bronsona něco napadlo.

"Navrhuji stavět přehradu, abyste měli vodní nádrže. Potom budete mít dostatečný zdroj energie a bude vám stačit jen několik velkých elektráren, které budou pracovat nepřetržitě. A břehy se osadí stromy, které se dovezou ze Země."

Skottari se jeho návrhu zasmál.

"Množství energie, které získáváme, úplně stačí našim potřebám."

"Ale někdy vám chybí!"

"Tyto ztráty se vykrývají ze zisku, který se už tři století nemění. Podstatné je to, že na to nepotřebujeme ani jeden fal."

"A co když se můj návrh bude líbit vašim konkurentům?"

"Ti jsou pouze tři a nebude je zajímat víc než mě. Jsem rád, že jste mne navštívil. Buďte hoden jména svého otce."

"Ach, ty lhostejný tvore!" vykřikl Bronson, který se přestal ovládat. Vší silou praštil pěstí o dlaň. "Udělal bych ostudu starému Cyrusi Bronsonovi, kdybych ti teď nedal přes tu tvoji odpornou dršku..."

Skottari stisknul tlačítko. Vešli dva vysocí Venušané. Vedoucí hydroenergetik ukázal na Bronsona a přikázal jim, aby ho vyvedli.

+++

Kapitán Rufus Man a Burt Anderhill byli v jednom z televizních studií. Vedle nich seděl Chekkapaj, majitel firmy "Vitsi", což ve volném překladu znamenalo "Pichlavá vláha". Jejich pohledy byly upřeny nahoru k obrazovce visící pod stropem. Běželo reklamní vysílání Chekkapajových podniků.

Na obrazovce vzniklo zobrazení Venušana - ruce v bok, do široka rozkročené nohy. Zvednul ruku se šesti roztáženými prsty.

"Všichni pijí vodu. Voda je užitečná. Voda je nezbytná pro život. Nápoj Vitsi je také užitečný. Láhev Vitsi stojí čtyři faly. Všechno."

Obraz zmizel. Po obrazovce běželo pestré mihotání a ozval se svérázný rytmus hudby. Man se otočil k Chekkapajovi: "Tohle není reklama. Takhle se zákazníci nepřitáhnou."

"Takhle je to u nás odnepaměti," vyrazil se sebe Chekkapaj nepřesvědčivě. Z balíku, který ležel u jeho nohou, vytáhnul Man vysoký skleněný pohár a požádal o láhev Vitsi. Když ji dostal, nalil do poháru zelenou tekutinu a hodil do ní asi půl tuctu různobarevných kuliček a kousek umělého ledu, který klesl ke dnu. Kuličky se rychle rozhoupaly.

Chekkapaje to očiividně zaujalo, ale vtom vstoupil tlustý Venušan a pronesl: "Ať jste hodni jména svých předků."

Chekkapaj ho představil jako Loriše.

"Mám za to, že toto je třeba Lorišovi ukázat. Nebude vám zatěžko udělat to znova?"

"Vůbec ne," řekl Man.

Když skončil, Chekkapaj se podíval na

Loriše.

A ten řekl: "Ne."

Chekkapaj sešpulil rty.

"S takovou reklamou je možno prodat více Vitsi."

"A zároveň narušit ekonomickou rovnováhu. Ne. Jako představitel tarkomaru tvůrců reklamy to nepovoluji. Chekkapaj je celkem spokojen se svým ziskem. Je to tak, Chekkapaji?"

"Prosím vás..."

"Už neberete na vědomí motivy, kterými se řídí tarkomary?"

Chekkapaj křečovitě polknul.

"Ne, ne!" řekl spěšně. "Máte absolutní pravdu."

Loriš se na něj pozorně podíval.

"Přesně tak. A vám, pozemšťané, radím, abyste pro příště nestráceli čas snahou uskutečnit svůj... program."

Man zrudnul.

"To je výhrůžka?"

"Ale ne! Prostě vám chci dát najevo, že ani jeden klient nepřijme vaše reklamní návrhy bez předběžné konzultace s mým tarkomarem. A my to navrhujeme zakázat."

"Chápu," řekl Man. "Burte, vztyk. Jdeme oduat."

Ubírali se po břehu kanálu a vyměňovali si dojmy.

"Takhle ničeho nedosáhneme," prohlásil Anderhill. "Ale něco nám jde na ruku."

"A co vlastně?"

"Jejich zákony."

"Tím, že jsou namířeny proti nám," odpovídal Man.

"Principiálně ano, ale jsou založeny na tradicích a proto ztratily pružnost a nevyhovují volnému výkladu. Kdyby se nám podařilo najít v jejich zákonech nějakou skulinu, přestaly by pro nás být překážkou."

"Tak hledej tu skulinu," řekl Man podrážděně. "Jdu na loď pomocí Stevovi s tím rentgenem."

+++

Za týden byl rentgen hotov. Man a Tirkell se seznámili se zákony Vajringu a zjistili, že s několika bezvýznamnými omezeními mají právo prodat jimi zkonstruovaný mechanismus i když nejsou v tarkomaru. Po městě byly rozhozeny reklamní letáky a Venušané se přišli podívat, jak Man s Tirkellem předvádí svůj výtvar.

Mike Osamělý orel přerušil na den práci a z rozčilení vykouřil tučt cigaret ze své skromné zásoby. Jeho pokusy s hydroponickými kulturami byly neúspěšné.

"Je to nějaká pitomost!" stěžoval si Bronsonovi. "Být na mém místě Luther Burbank, tak by se z toho zbláznil. K čertu, jak můžu opylovat tyhle ukásky venušské flóry, když se vzpírají pouhému popisu?"

"Takže se ti nic nepovedlo?" zeptal se Bronson.

"Ach, to ne," řekl hrdě Mike Osamělý orel. "Pěstují ty nejpodivnější křížence. Bohužel ale nejsou stabilní. Dostanu houbu s rumovou vůní a z jejich výtrusů vyroste něco nepopsatelného, navíc nasáklého terpen-týnem. Tak to je."

Bronson byl pochopení samo: "A to nemůžeš za jejich zády štipnout něco k jídlu? Tak z té tvojí práce bude alespoň nějaký užitek."

"Prohlíží mě," řekl Navaho.

"Špinaví smraďoši!" zavřeštěl Bronson. "Za koho nás mají? Za zloděje?"

"Hm... Táhle se něco děje. Jdeme se tam podívat."

Vyšli z "Goodville" a uviděli, že Man se strašlivě hádá s Džorast, která si osobně chtěla rentgen prohlédnout. Tlupa Venušanů je s dychtivým zájmem sledovala. Manův obličej měl barvu zralých malin.

"Prostudoval jsem si vaše zákony. Džorast, tentokrát se vám nepodaří mi v něčem zabránit. Stavba jakéhokoliv mechanismu a jeho prodej za hranicemi městského obvodu je zcela oprávněná činnost."

Žena pokynula rukou a z davu Venušanů vystoupil tlustý Venušan.

"Patent na světlocitlivý film číslo třicet šest tučt na druhou," zabrblal. "Vydán Metsi-Stangovi z Miloše v roce dvanáct na čtvrtou."

"A tohle má být co?" otákal se Man.

"Patent," vysvětlila Džorast. "Před nedávnem byl vydán jednomu z našich vynálezců jménem Metsi-Stang. Patent koupil tarkomar a pozastavil výrobu, ale patent zůstává v platnosti."

"Chcete říci, že tento přístroj už u vás někdo vynalezl?"

"Ne. Pouze světlocitlivý film. Ale protože je součástí vašeho přístroje, nemáte právo prodat ho..."

+++

Tirkell se prudce otočil a odešel do lo-di, kde si nalil whisky se sodou a pohroužil se do rozkošných představ o nějaké epidemii. Brzy poté vatoupili dovnitř i ostatní. Všichni měli ve tváři rozhořčený výraz.

"Zase ty tarkomary," řekl Anderhill. "Vyplatí se jim čmukat po nějakých nových technologických postupech nebo vynálezech, které by podle nich mohly přinést sebemenší změny, potom koupit autorská práva a zablokovat výrobu."

"Jednají v rámci svých zákonů," řekl Man. "Vést s nimi spor je bezpředmětné. Podřizujeme se jejich zákonodárství."

"Boby už dochází," oznámil hrobovým hlasem Tirkell.

"Stejně jako všechno ostatní," konstatoval kapitán. "Jdou ještě nějaké návrhy?"

"Musí mít alespoň jedno zranitelné místo," vyrazil ze sebe zlostně Anderhill. "Ručím vám za to, že ho mají." Zakryl si obličej rukama. "Mám to! Člověkohodina! To je přece stálá veličina. Hodnota produkce, kterou může jeden člověk vyrobit za jednu hodinu představuje libovolnou konstantu - dva dolary, tučt dífalů a tak dále. Povedeme úder tudy. Kult předků, vliv tarkomarů - to jsou čistě povrchní jevy. Stačí otřást základem systému a jako by vůbec nebyly."

"A co z toho budeme mít?" zeptal se Tirkell.

"Je třeba vytvořit stav, ve kterém bude člověkohodina proměnnou veličinou," vysvětlil Anderhill. "Pak se může stát cokoliv."

"Neškodilo by, kdyby se vůbec něco stalo," řekl Bronson. "A co nejdřív. Jídla máme, co by se za nehet vešlo."

"Nefňukat," přerušil ho Man. "Podle mě je Burtova myšlenka zajímavá. Ale jakým způsobem změníme hodnotu člověkohodiny?"

"Muselo by se nám podařit přinutit je rychleji pracovat," zadumaně pronesl Anderhill.

"Ze správné dávky kofeinu a vitamínového komplexu namíchám parádní stimulant," navrhnul Tirkell.

Man rychle přikývnul.

"Ale nejen v injekcích, i v tabletách. Jestli se osvědčí, potají zahájíme jejich výrobu."

"Ale, k čertu, co nám to pomůže, když budou Venušané pracovat rychleji?" zeptal se

Bronson.

Anderhill lusknul prsty.

"Copak to nechápeš? Venušané jsou krajně konzervativní. Tady se to začne..!"

"Bude potřeba reklamy, abychom zaujali Venušany," pronesl Man a podíval se na Mika Osamělého orla. "Bohužel, Rudokožče, ty se k ní hodíš nejvíc. Podle výsledků testů jsi z nás nejodolnější."

"Jasně," souhlasil Navaho. "A co mám dělat?"

"Pracovat!" odpověděl Man. "Pracovat, dokud nepadneš."

+++

Propuklo to nazítří ráno na hlavním náměstí ve Vajringu. Man chtěl předejít nepříjemnostem, informoval se předem a zjistil, že na náměstí hodlají Venušané postavit něco na způsob klubu.

"Ale stavba se začne až za nějaký čas," řekla mu Džorast. "Co se vlastně děje?"

"Chceme na tom místě vykopat jámu," odpověděl Man. "Neporušíme tím nějaký zákon?"

Venušanka se usmála.

"Vůbec ne. Ale veřejné předvádění vaší fyzické síly vám stěží pomůže. Je to nekvalifikovaná práce."

"Reklama se vždy vyplatí."

"To už je vaše věc. Podle zákona na to máte právo. Ale nesmíte to trvat dlouho, protože nejste v tarkomaru."

"Někdy mám pocit, že bez tarkomarů by se na naší planetě žilo lépe," řekl Man zostra. Džorast pokrčila rameny.

"Jen tak mezi námi, už mi to také jednou vrtalo hlavou. Jsem ale pouhá administrátorka. Postupuji podle příkazů. S radostí bych vám půjčila peníze, které potřebujete... Avšak je to zakázáno. Tradice nejsou vždy moudré, ale jsem bezmocná. Velice lituji..."

Po tomto rozhovoru se Manovi ulevilo: zdá se, že ne všichni Venušané jsou nepřátelští.

Na náměstí už ho očekávala posádka "Goodville". Bronson sestavil tabuli s textem ve venušanském jazyce a přivezl na kolečku motyku, krumpáče, lopaty a prkna. To vyvolalo pozornost a na břehu kanálu se vyloďilo několik lodí.

Man se podíval na hodinky.

"Tak, Rudokožče, jdeme na to. Steve může

začít..." Anderhill začal bubnovat, Bronson připevnil na tabuli číslice 4:03:00 vajrinžského času. Tirkell přistoupil k opodál stojícímu skládacímu stolku, na kterém byly postaveny jakési lahvičky a lékařské nástroje, vyklepal z lahvičky tonizující tabletku a dal ji Miku Osamělému orlovi. Indián spolknul tabletku, popadl motyku a dal se do práce.

Množství zastavivších se lodí vzrostlo.

Uběhla hodina. Po ní druhá. Mike Osamělý orel stále ještě kopal a kopal. Nejdřív kypřil zemi motykou, potom ji lopatou házel na kolečko a po prkenném nájezdu odvážel stranou na rostoucí hromadu zeminy. Tři hodiny. Čtyři... Mike si udělal přestávku a rychle se najedl. Bronson na tabuli zaznamenal čas.

Anderhill seděl u psacího stroje. Už popsal celou haldu papíru, protože začal společně s Mikiem Osamělým orlem. Bronson si vzpomněl na svůj dávno zapomenutý talent a žongloval s různobarevnými koulemi. Také on už to dělal nejednu hodinu.

Kapitán Rufus Man šel na stroji. Práci bylo třeba udělat přesně, protože byla nezbytná pro úspěch jejich počínání. Pouze Tirkell se nezabýval fyzickou prací - s vážným výrazem roznášel tablety, hrajíc si dobrovolně na alchymistu.

Čas od času přistoupil k Manovi a Anderhillovi a posbíral listy a přesně sešité kousky látky a ukládal je do beden na břehu kanálu, na níž bylo napsáno: "Vezměte si jeden kousek." Na každém čtverečku látky bylo strojem vyšito SUVENÝR ZE ZEMĚ. Dav rostl.

Pozemšťané stále ještě pracovali. Bronson žongloval, občas se zastavil, aby se posilnil. Mike Osamělý orel kopal jámu. Man šel na stroji. Anderhill dál třískal do kláves a Venušané četli text napsaný jeho hbitými prsty: "Zdarma! Zdarma! Zdarma!" stálo na listech. "Vyšité povlaky polštářů - památka na Zemi! Podívejte se na čtyři pozemšťany - každý z nich předvádí při své práci mimořádnou vytrvalost, obratnost a přesnost. Podrží si dlouho svou formu?! PILULKY SÍLY neomezeně rozšiřují jejich možnosti! PILULKY SÍLY dvojnásobně zvyšují produktivitu práce a stejně tak zvyšují její kvalitu! Pozemský medikament. Každý, kdo jej užívá, je cennější než železo!"

Venušané neodolali. Obsah listů se nesl od úst k ústům. Dav houstl. Jak dlouho vydrží pozemšťané toto tempo?

Pozemšťané se nevzdávali. Tonzující tabletky a injekce, které toho rána dal Tirkell svým druhům, zjevně předváděly svůj účinek. Mike Osamělý orel ryl zemi jako krtek. Pot tekla po jeho lesklém bronzovém trupu v celých pramíncích. Neuvěřitelně mnoho pil a polykal tabletky soli.

Man stále šil, neodpustil si ani steh. Věděl, že jeho výrobky jsou bedlivě zkoumány. Bronson bezchybně žongloval. Anderhill Źukal na stroji prsty, ve kterých pociťoval tupou bolest.

Pět hodin. Šest. Práce byla úmorná, i když měli přestávky na odpočinek. Sedm hodin. Osm.

Spousta loděk ucpala kanály, takže se na nich zastavil provoz. Odkudsi se vynořil policista a udělal Tirkellovi skandál, když byl odkázán na Džorast. Ta ho postavila do latě, protože když se vrátil, přidal se k čumilům a víc už se do ničeho nepletl.

Devět hodin. D E S E T. Lidé byli zcela vyčerpaní, ale pokračovali v práci. Deset hodin herkulovské dřiny.

Ale to už dosáhli svého: k Tirkellovi přistoupilo několik Venušanů a začalo se vyptávat na Pilulky síly. Co to je? Je pravda, že po jejich užití se pracuje rychleji? Je možno je koupit?

Vedle Tirkella se postavil policista.

"Dostal jsem příkaz od tarkomaru farmakologů," oznámil. "Jestliže prodáte byt jen jednu tabletu, půjdete do vězení."

"Ale my s nimi neobchodujeme," odsekl Tirkell. "Rozdáváme pilulky zadarmo, to mi můžeš věřit, kamaráde." Zalovil rukou v sáčku a hodil Pilulky síly Venušanovi, který k němu stál nejblíže. "Tímhle zdvojnásobíš svůj denní pracovní výkon. Přijď zítra, dám ti další. Tak co, přijdeš? Prosím. Ty také? Chytej!"

Objevila se Džorast ve společnosti korupčního Venušana, jehož představila jako hlavu všech tarkomarů ve Vajringu.

"Žádám o ukončení této nepřístojnosti," požádal Venušan.

Tirkell věděl, co má odpovědět. Jeho druhové pokračovali v práci, ale cítil, že ho koutkem oka pozorují a špicují uši.

"Co nám hodláte přišít?"

"Šéé... podomní obchod."

"Vždyť já nic neprodávám. Toto náměstí je veřejné místo a my jsme na něm uspořádali veřejné představení."

"A ty... jak bych to... Pilulky síly?"

"Dárky," vysvětlil Tirkell. "Podle zákona máme právo někoho obdarovat. Máte nějaké námítky?"

V očích Džorast zablyskal ohníček, ale rychle sklopila víčka.

"Obávám se, že má pravdu. Zákon je na jeho straně. Svým počínáním nikoho nepoškozuje."

Hlava tarkomarů prudce zezelenala, bezradně podupávala na místě a po prudkém otočení odkráčela pryč. Džorast na pozemšťany upřela záhadný pohled a potom se vydala za ní.

+++

"Zatím se necítím nic moc - svaly mám jak z olova," řekl za týden Mike Osamělý orel, sedíce v kajutě "Goodville". "Sakra-mentsky bych jedl. Kdy se u nás konečně objeví nějaké to jídlo?"

Tirkell dával u vchodu nějakému Venušanovi Pilulku síly a přistoupil k ostatním; s úsměvem si mnul rukama.

"Trpělivost. Jenom trpělivost. Tak co, veliteli?"

Man pokynul na Anderhilla: "Zeptej se. Právě se vrátil z Vajringu."

Anderhill se uchechtnul: "Co by se dělo. Už týden je tam všechno vzhůru nohama. Každý Venušan, který je placen od kusu, si teď přejde dostat naše tabletky aby zrychlil výrobní proces a vydělal víc šalů."

"A co na to jejich předáci?"

"Ti mají prostě oči navrch hlavy. Například doteďka si jeden Venušan vydělal za týden deset šafalů, když potisknul pět tisíc uzávěrů na láhve. Když bere Stevovy tablety, udělá osm i deset tisíc a podle toho si také vydělá. Ten, kdo dělá vedle něj, se s tím nechce smířit a hned běží za námi pro Pilulky síly. Je to řetězová reakce. Co je ale nejpikantnější je to, že u všech druhů práce se princip úkolové mzdy neuznává. Tak třeba synoptik je placen podle počtu odpracovaných hodin a ne podle množství spadlých dešťových kapek."

Man přikývnul.

"Takže si myslíš, že to vyvolává závist?"

"Tak poslouchej," pokračoval Anderhill. "Předpokládejme, že synoptik dostane deset šafalů za týden - stejně jako dělník, který potiskuje uzávěry na láhve. A na jednu ten-

hle dělník vydělává dvacet sofalů. Synoptik je v rozpacích. Také bere Pilulky síly, ale na jeho produktivitu práce se to neodráží. Potom žádá zvýšení mezd. Když mu vyhoví, tak to ještě víc naruší ekonomickou rovnováhu. Když ho odmítnou, projedná to s ostatními synoptiky a společně dojdou k závěru, že jsou diskriminováni."

"Tarkomary zakázaly pracovat všem Venušanům, kteří berou Pilulky síly," řekl Mike Osamělý orel.

"Ale ti si pro ně chodí jako dřív. Poche, zakázaly! Zajímalo by mě, jak by mohli zjistit, kdo je bere. Je jasné, že takový dělník dělá víc, ale tarkomary nemohou propustit každého, u něhož se zvýší produktivita."

"To naše veřejné předvedení byla skvělá myšlenka," řekl Tirkell. "Úplně je to zhypnotizovalo. V poslední době jsem byl nucen snížit tonizující účinek tablet: zásoby surovin se tenčí. Ale sugestivní účinek to vyrovnává."

Anderhill se ušklíbnul: "Tak tedy člověkohodina mele z posledního. Klacek hozený pod nohy nejdůležitějšího mechanismu. A nejen ve Vajringu. Po celé planetě kolují fámy a pracující v jiných městech se zajímají o to, proč si polovina dělníků ve Vajringu vydělá víc než oni. Teď společný měnový standard pro celou Venuši pracuje pro nás. Nominální cena zboží se už několik století nezměnila. A teď..."

"Teď všechno udělá kotrmelec," řekl Man. "Tarkomary se odnaučily čelit změnám."

"A to je jenom začátek," řekl Anderhill přesvědčeně. "Steve, máš tu nového zájemce."

Anderhill se mýlil. Vešli Džorast a hlava tarkomarů Vajringu.

"Buďte hošní jména svých předků," řekl Man zdvořile. "Posaďte se a posloužte si. Ještě nám zůstalo několik lahví piva."

Džorast pozvání přijala, ale Venušan zůstal stát přešlapující z nohy na nohu a zlostně hleděl zpod obočí.

"Melsi je velmi rozhořčen," řekla Venušanka. "Z těch Pilulek síly vznikly nepříjemnosti."

"Jak to?" podivil se Man. "Vždyť zvyšují produktivitu práce."

Melsi zkřivil obličej.

"To je podvod! Mazaný trik! Zneužíváte našeho pohostinství!"

"Jakého pohostinství?" podivil se Bronson.

"Ohrozili jste celý náš systém!" nedal se přerušit Melsi. "Na Venuši není třeba provádět žádné změny. Tak tomu musí být i nadále."

"A to proč?" zeptal se Anderhill. "Přičina je jen jediná a vy to dobře víte. Pokrok v jakékoliv oblasti může poškodit plány tarkomarů, takže jim hrozí ztrátou moci. Jste podvodníci a vyděrači, kteří už staletí ovládají planetu. Odkládali jste na stranu vynálezy, přestavovali stagnaci, dusili jste iniciativu lidu - a to všechno jen proto, abyste se udrželi nahoře. Snažili jste se zbytečně. Změny jsou neodvratné."

Melsi po něm hodil zlostným pohledem.

"Musíte přerušit rozdávání těch Pilulek síly."

"Citujte zákon," řekl tiše Tirkell. "Uveďte precedens."

"Zákon, který opravňuje podarovat někoho je jedním z našich nejstarších zákonů," pronesla Džorast. "Je možné provést v něm změny, ale teď to lid sotva podpoří, Melsi."

Man se usmál.

"Nepochybně. Vyvolá to nespokojenost a hlavy tarkomarů ztratí reputaci vládců, kteří svému lidu přejí jen to nejlepší."

Melsi zezelenal ještě víc.

"Můžeme použít násilí..."

"Džorast, vy představujete výkonnou moc. Řekněte mi, nacházíme se pod ochranou vašich zákonů?" zeptal se Anderhill.

Džorast lehce pokrčila rameny: "Ano, zajiště. Zákony jsou posvátné."

Melsi se k ní otočil: "Co to, vy straníte pozemšťarům?"

"Ach, Melsi, to se rozumí, že ne. Prostě dohlížím na přesné dodržování zákonů. Tak jsem přísahala při vstupu do funkce."

"Jestliže chcete, přestaneme rozdávat Pilulky síly," řekl Man. "Ale ubezpečuji vás, že to jen oddálí události. Nemáte sílu zastavit pokrok."

"Takže přestanete ty pilulky rozdávat?"

"Ano, pod podmínkou, že nám za to zaplatíte."

"Nemůžeme vám zaplatit ani fal," postavil si hlavu Melsi. "Nejste v žádném tarkomaru."

Džorast zašeptala: "Mohli byste jim darovat, no, řekněme deset tisíc sofalů."

"Deset tisíc!" zvolal Melsi. "Vy si děláte legraci!"

"Jenom tolik?" podivil se Anderhill.

"Ale padesát tisíc by to spravilo. Za ty peníze si budeme rok bezstarostně žít."

"Ne!"

Zvenčí ke vchodu do loďi přistoupil jakýsi Venušan a řekl: "Dnes jsem vydělal dvakrát tolik, co předtím. Nedáte mi ještě jednu Pilulku síly?"

Vtom uviděl Melsiho a s heknutím zmizel.

Man pokrčil rameny: "Tak si vyberte. Buď zaplatíte, nebo budeme rozdávat Pilulky síly jako dřív."

Džorast se dotkla Melsiho ruky: "Nemáte jinou možnost."

"Já..." Hlava tarkomaru v té chvíli už skoro zčernala vztekem. "Dobrá," vzdal se. "Tohle vám nezapomenu, Džorast," procedil mezi zuby.

"Ale vždyť je mojí povinností dbát na dodržování zákonů," řekla Venušanka.

Melsi se odmlčel. Rychle naškrábal šek na padesát tisíc sofalů, podepsal ho a přisunul list k Manovi.

Potom nenávidně přešel pohledem vnitřek kosmoletu a otočil se k východu.

"Hurá!" zvolal Bronson. "Padesát táců!"

Už dneska se najíme k prasknutí.. "

"Buďte hodni jmen vašich otců," řekla Džorast tiše. V průlezu se pozastavila: "Bojím se, že jste Melsiho velmi rozhořčili. A Melsi je hlava všech tarkomarů..."

"Jak nám může uškodit?" zeptal se Anderhill.

"Nijak. Zákony mu to nedovolí. Avšak... je příjemné poznat, že i tarkomary mají své slabé místo."

Džorast významně mrkla na Mana a vzdělila se.

"No tak co!" zvolal Man. "Rozumíte tomu? Neznamená to, že vláda tarkomarů je u konce?"

"Snad," řekl Bronson. "Ale na to teď kašlu. Mám hlad a chci biftekovou houbu. Kde se tady dá proměnit v hotovost šek na padesát táců?"

Z ruského překladu anglického originálu, otištěného v antologii Sbornik naučnoj fantastiky, vydání 32, nakladatelství "Znaniye" Moskva 1988 přeložil Miroslav Pišer.

alfred elton dan jøgt - hodiny čaru

"Ženitba," praví Terry Mainard ve spokojené náladě, "je svatá věc. Já už to znám. Ženil jsem se dvakrát - v roce 1905 a v roce 1967. Za tolik let si každý přebere co a jak."

A po těchto slovech laskavě pohlédne na svoji ženu Joan.

Toho večera, když rozhovor vjel do obvyklých kolejí, si povzddechla, zapálila si cigaretu, položila se na opěradlo křesla a zamumlala: "Ach, Terry, ty jsi prostě nesnesitelný. Už zase?"

Polkla koktejl ze sklenice, podívala se nevinněma modrýma očima po hostech a řekla: "Terry se chystá vyprávět o mém románu s ním, takže kdo to už alyšel, sendviče a ostatní jídlo jsou v jídelně."

Dva muži a žena se zvedli a vyšli z místnosti. Terry za nimi křiknul: "Lidi se smějí atomové bombě, dokud jí nespadne na hlavu."

A někdo jednou pochopí, že vůbec nefantazírují a to, co se mi stalo, se může stát každému. Je strašné jen pomyslet, jaké možnosti se tu otvírají; exploze atomové bomby je ve srovnání s tím pouze míhotaající se plamínek svíčky."

Jeden z hostů, kteří zůstali, udiveně namítl: "To nechápu. Jestliže jste byl ženat v roce 1905, tak, když pomineme otázku podráždění, které musí pociťovat vaše čarovná manželka, nemáte možnost poznamenat dlouhými nehty něžnou líc své starší soupeřky, k čemu tu vůbec je ta atomová bomba?"

"Pane," řekl Terry, "mluvíte o mé první ženě, buď jí lehké spočinutí..."

"Nikdy," prohlásila Joan Mainardová. "O to se už nějak postarám."

Poté se pohodlně usadila a zacukrovala: "Pokračuj, miláčku."

"Když mi bylo deset let," začal svůj

příběh její manžel. "Byl jsem prostě zamilován do staříckých dědečkových hodin, visících v hale. A propos, až budete odcházet, můžete si jich všimnout. Jednou, když jsem otevřel dvířka dole a rozhoupával kyvadlo, padly mi do očí číslice. Začínaly nahoře na dlouhé tyči - první číslo bylo 1840 - a pokračovaly až dolů, kde bylo napsáno 1970. To se stalo v roce 1950 a vzpomínám si, jak jsem byl udiven, že malá ručička na křišťálovém závažíčku ukazovala přesně na znamínko 1950. Měl jsem za to, že jsem konečně učinil velký objev, jak ty hodiny pracují. Potom, co mé vzrušení pominulo, jsem skutečně začal kroutit závažíčkem a pamatuji se, že sklouzlo nahoru, na značku 1891.

V tom okamžiku jsem pocítil silnou bolest hlavy a pustil závažíčko. Podlomily se pode mnou nohy. Vtom jsem uviděl jakousi neznámou ženu; vůbec všechno okolo mne bylo neobvyklé. Jistě chápete, že to bylo zařinčení, nábytkem a koberci - tento dům se přece nachází v majetku naší rodiny více než století.

Bylo mi deset let a není divu, že jsem se polekal, zvláště když jsem uviděl tu ženu. Bylo jí asi čtyřicet let, měla na sobě staromódní dlouhou sukní a rty měla stažené rozhorlením. V ruce držela metlu. Když jsem se zvednul, celý se chvějíc slabostí, promluvila: "Jo Mainarde, kolikrát jsem ti říkala, abys se k těm hodinám nepřibližoval?"

Když mne oslovila jménem, strnul jsem. Tehdy jsem ještě nevěděl, že můj dědeček se jmenoval Joseph. Vylekalo mne i to, že mluvila anglicky čistě a zřetelně - nedokážu to reprodukovat. Vtom mi došlo, že její tvář má rysy, které jsou mi tak povědomé - že je to obličej mé prababičky, jejíž portrét visel v otcově pracovně, a měl jsem pořádně nahnáno.

Sssss! Metla mne udeřila do nohy. Uhnul jsem a vrhnul se ke dveřím; vyjeknul jsem bolestí. Slyšel jsem, jak za mnou křičí: "Jen počkej, Jo Mainarde, až se vrátí otec!"

Vyběhl jsem z domu a ocítl se jako v pohádce v malém městečku koncem devatenáctého století. Za mnou sahala pes. Na ulici se pásli koně, místo chodníku byla dřevěná dlažba. Byl jsem zvyklý kličkovat mezi automobily a jezdit autobusem a tak jsem nebyl připraven na náhle vzniklou změnu. Nevzpomínám si na nic z těch dlouhých hodin, kdy jsem chodil po ulicích. Postupně se stmívalo

a tak jsem se vkradl sešadu k velkému domu a postavil se k jedinému osvětlenému oknu, které vedlo do jídelny. Nikdy v životě nepamenu na to, co jsem uviděl. Za jídelním stolem seděli můj pradědeček s prababičkou a chlapcem mé postavy, mou skoro přesnou kopií, když nepočítám jeho zvláštní vylekaný výraz - doufám, že já nikdy takový mít nebudu. Pradědeček byl velice rozsloben, takže jsem přes okno krásně slyšel vše, co říkal.

"Tak takhle je to! To tedy znamená, že svoji vlastní matku prohlašuješ za lhářku. Jen počkej, vyřídím si to s tebou po jídle."

Pochopil jsem, že Jo za mne dostane co proto. Ale pro mne bylo v té chvíli nejdůležitější, že v tomto okamžiku v hale u hodin nikdo nebyl. Vkradl jsem se do domu, ačkoliv jsem neměl žádný plán. Po špičkách jsem se propíchl k hodinám, otevřel dvířka a přesunul závažíčko na značku 1950. To vše jsem udělal zcela bezmyšlenkovitě; moje myšlenky jako by zamrzly.

Další, co si pamatuji, je muž, který na mne křičí. Známý hlas. Když jsem zvedl hlavu, uviděl jsem svého vlastního otce.

"Darebáku," křičel. "Kolikrát jsem ti říkal, abys se nepřibližoval k těm hodinám!"

Poprvé v životě se mi při nářezu ulevilo a dokud jsem byl malý, nikdy jsem se k těm hodinám nepřiblížil. Pravda, zvědavost mne přinutila opatrně pokládat otázky o mých předcích. Otec odpovídal velmi vyhýbavě. Jeho pohled se upřel kamsi do dálky a řekl: "Já sám si toho ze svého dětství mnoho nepamatuji, chlapče. Někdy ti to všechno povím."

Zemřel náhle na zápal plic. Bylo mi třináct let. Jeho smrt pro nás nebyla jen psychickým otřesem; měli jsme i finanční potíže. Mezi jinými věcmi prodala matka i staré dědečkovy hodiny a začali jsme uvažovat, že budeme pronajímat pokoje, když vtom za konjunktury prudce vyletěly nahoru ceny pozemků, které jsme vlastnili na jiném konci města. Vzpomínal jsem na staré hodiny a na to, co se mi přihodilo, ale život si se mnou zahrál: první koleje, potom ta pitomá válka ve Vietnamu - byl jsem, jak se říká, hrdinný mladík, spojka ve štábu v hodnosti kapitána - takže s hledáním hodin jsem mohl začít až začátkem roku 1966. Přes překupníka, který je svého času u nás získal, jsem se dozvěděl, kde jsou nyní, a zaplatil za ně dvojnásobek toho, co jsme za ně dostali, ale hodiny za to stály.

Závažíčko na kyvadle se spustilo na značku 1966. Tato shoda mnou prostě otřásla. Ale co bylo nejdůležitější, pod dolním prkénkem, na samém dně jsem našel poklad: dědečkův deník.

První zápis byl z 18. května 1904. Když jsem s deníkem v ruce klečel před hodinami, chtěl jsem provést pokus. Byly mé dětské vzpomínky realitou nebo pouze plodem mé obraznosti? Tehdy jsem vůbec nepomyslel na to, že se v minulosti ukáží v ten samý den, ve kterém začíná dědečkův deník, ale moje ruka bezděčně přesunula závažíčko na značku 1904. V poslední chvíli jsem si pro každý případ vsal do kapsy svoji pistoli ráže 0.38. Potom jsem se chytil křišťálového závažíčka.

Na dotek bylo teplé a zdálo se mi, že cítím vibrace.

Tentokrát jsem necítil žádnou nevolnost a už jsem se chystal vykašlat se na tento nápad, protože jsem cítil, jak je hloupý, když vtom můj pohled padl na zařízení, které mne obklopovalo. Dívan v hale stál na jiném místě, koberce byly tmavší, ve dveřích visely staromódní závěsy z tmavého sametu.

Srdce mi zuřivě tlouklo. V hlavě mi hořečně vířila myšlenka: co řeknu, jestliže mě objeví? Ale rychle jsem pochopil, že v domě je úplné ticho, pouze hodiny tikaly. Zvedl jsem se, stále ještě jsem nevěřil vlastním očím, stále ještě jsem nechápal, že se to kouslo událo znova.

Vyšel jsem na ulici. Od těch dob, co jsem město viděl jako malý chlapec, se rozrostlo. A všechno bylo jako na začátku dvacátého století. Krávy na zadním dvorku. Kurníky. Nedaleko se rozprostírala otevřená prerie. Město, jak vypadá teď, ještě nestálo a ani to nevypadalo, že někdy bude stát. Určitě to mohl být rok 1904.

Úplně bez sebe vzrušením jsem šel po dřevěném chodníku. Dvakrát jsem potkal chodce, nejdřív muže, potom ženu. Podívali se po mně s úžasem; teď už to chápu, ale tehdy jsem si jich sotva všimnul. Ale když jsem se na úzkém chodníku div nesrazil se dvěma ženami, popravil jsem nadšení, které mne zachvátilo, a pochopil jsem, že přede mnou jsou úplně živí lidé ze začátku dvacátého století, lidé z masa a krve.

Ženy měly na sobě sukně dlouhé až na zem, které při chůzi šelestily. Byl teplý den, ale nedávno určitě přšelo: dole na sukních bylo vidět zaschlé bláto.

Starší žena se na mne podívala a řekla: "Ach, Joseph Mainard. Znamená to tedy, že jste se vrátil na pohřeb vaší ubohé maminky? Ale co to máte na sobě za podivný oblek?"

Dívka vedle ní nepronesla ani slovo. Prostě stála a dívala se na mne.

Div jsem neřekl, že nejsem Joseph Mainard, ale včas jsem se vzpamatoval. Kromě toho jsem si vzpomněl na zápis v dědečkově deníku z 18. května: "Potkal jsem na ulici paní Caldwellovou s její dcerou Mariettou. Velice se divila, že jsem se stačil vrátit na pohřeb."

Mírně ohromen takovým vývojem situace jsem si pomyslel: "Jestliže toto je paní Caldwellová a toto je právě to setkání, potom..."

Žena mezitím pokračovala: "Joseph Mainarde, představuji vám svoji dceru Mariettu. Právě jsme mluvily o pohřbu, že ano, drahoušku?"

Dívka se na mne stále dívala.

"Copak, máti?" zeptala se.

"Nu jistě, cožpak ty posloucháš?" podrážděně pronesla paní Caldwellová. "Už se s Mariettou na zítřejší pohřeb chystáme," dodala spěšně.

"Zdálo se mi, že jsem se domluvily, že zítra pojedeme na Jonesovu farmu," namítla Marietta klidně.

"Marietto, jak můžeš něco takového říkat? To až pozítří. A vůbec, jestli jsem něco takového řekla, musí se to změnit." Zdálo se, že se opět zcela ovládla. "Vždyť jsme se s vaší maminkou přátelily, pane Mainarde, že ano, Marietto?" dodala přátelsky.

"Mně se vždy líbila," řekla Marietta a položila sotva patrný důraz na první slovo.

"Nu, to tedy znamená, že se uvidíme zítra ve dvě hodiny v kostele," pronesla spěšně paní Caldwellová. "Pojď, Marietto, pojď, drahoušku."

Couvnul jsem, aby mohly projít, potom jsem obešel čtvrt a ocítl se ve svém domě. Prohlédl jsem jej odshora až dolů a smutně doufal, že najdu tělo nebožky, ale očividně se o něj už postarali.

Bylo mi pod psa. Moje matka zemřela v roce 1963, když jsem byl v dalekém Vietnamu, a o její pohřeb se postaral advokát naší rodiny. Kolikrát mi za dusných nocí v džungli moje představivost kreslila podobu mlčenlivého domu, ve kterém leží nemocná. To, co se stalo nyní, bylo velmi podobné tomu,

co jsem cítil tehdy, a to srovnání mne deprimovalo.

Zamknul jsem dveře, spustil závažíčko na značku 1966 a vrátil se do své doby.

Pocit pochmurné atmosféry smrti mne postupně opustil, zato mne vzrušila následující myšlenka: opravdu se Joseph Mainard vrátil 18. května 1904 domů? A jestliže ne, na koho se vztahuje zápis z 19. května, ve kterém se píše: "Dnes jsem byl na pohřbu a opět mluvil s Mariettou."

O p ě t mluvil! Tohle tam stálo. Jestliže jsem s ní poprvé mluvil právě já, znamená to, že já budu také na pohřbu?

Celý večer jsem strávil četbou deníku a hledáním nějakého slova nebo fráze, které by mi ukázaly, že jsem na správné stopě. Nenašel jsem ani jeden zápis, ve kterém by se mluvilo o cestování v čase, ale po krátkém přemýšlení jsem pochopil, že na tom není nic podivného: vždyť deník se mohl dostat do cizích rukou.

Došel jsem k tomu místu, kde Joseph Mainard a Marietta Caldwellová oznámili své zasnoubení a o něco později stálo pod jedním z dat: "Zítřka se žením s Mariettou!"

Rozčilen jsem deník odložil.

Celá otázka stála takto: je-li řeč právě o mně, co se stalo s pravým Josephem Mainardem? Že by jediný syn mých prarodičů zahynul na americkém pomezí a nikdo v jeho rodném městě se to nedozvěděl? Od samého začátku mi to připadalo jako nejpravděpodobnější vysvětlení.

Byl jsem na pohřbu. Teď už jsem nebyl na pochybách: byl jsem jediný Mainard, který se ho zúčastnil, když nepočítám moji nebohou prababičku.

Po pohřbu jsem měl rozhovor s advokátem a oficiálně se ujal dědictví. Mluvil jsem s ním o koupi pozemkových akcií, které o půl století později zabránily tomu, že jsme s matkou museli pronajímat pokoje.

Teď bylo nejdůležitější zabezpečit narození mého otce.

Dobýt Mariettino srdce bylo dost těžké, ačkoliv jsem s jistotou věděl, že náš sňatek se musí uskutečnit. Měla ctitele, mladíka, kterého bych s radostí zardousil vlastníma rukama a to ne jednou. Byl to tluchuba bez groše a Mariettini rodiče byli zjevně proti němu, což dceru jak vidět nijak nevzrušovalo.

Nakonec jsem musel přestat hrát čistou - nemohl jsem si dovolit prohrát. Navštívil

jsem paní Caldwellovou a přímo do očí jsem jí řekl, že chci, aby začala Mariettu pobízet ke sňatku s mým sokem. Podle mého návodu musela tvrdit dceři, že se na mne nemůže spoléhat, že mohu kdykoliv odcestovat na kraj světa a vzít ji s sebou a jen sám Bůh ví, jaké těžkosti a strádání při tom bude muset prožít.

Jak jsem vycítil, dívčina v hloubi duše toužila po dobrodružství. Nevím, mohl-li to přičíst vlivu matky, ale Marietta se ke mně náhle začínala chovat mnohem blahosklonněji. Matolik mě to dvoření zaujalo, že jsem na deník úplně zapomněl. Po zasnoubení jsem ho prolístoval a vše, co se mi stalo, tam bylo zapsáno přesně tak, jak to bylo ve skutečnosti.

Byl jsem z toho všeho neuvěř. Když Marietta určila naši svatbu na stejný den, jako v deníku, vystřízlivěl jsem a zcela vážně jsem začal uvažovat o své situaci. Vždyť když se opravdu vezmeme, tak se stanu svým vlastním dědečkem. A když ne, co potom?

Vůbec jsem nemohl střízlivě posoudit své postavení, protože myšlenky mi začaly strašit v hlavě. Nicméně jsem si opatřil stejný deník v kožených deskách, slovo od slova jsem do něj přepsal zápisy ze starého deníku a vložil jej pod spodní prkénko hodin. Domnívám se, že to byl ten samý deník, který jsem později našel. V označený den jsme s Mariettou uzavřeli sňatek a brzy nám oběma bylo jasné, že můj otec přijde na svět tehdy, kdy je mu určeno, ačkoliv Marietta brala narození dítěte v trochu jiném smyslu."

Vtom Mainarda přerušili.

"Pokud tomu rozumím, pane Mainarde," prohlásila ledovým hlasem jedna z posluchaček, "opravdu jste se oženil s tou ubohou dívkou a ona nyní čeká dítě?"

"Ale vždyť to všechno se stalo začátkem dvacátého století," pronesl Mainard mírumilovně.

Žena s tváří hořící rozhorlením prohlásila: "Podle mě je to ta nejodpornější historka, jakou jsem kdy slyšela."

Mainard přehlédl hosty posměšným pohledem. "Všichni si to myslíte? Takže jsem neměl žádné morální právo sajistit své vlastní narození?"

"Jestliže to vidíte..." pochybovačně začal jeden z posluchačů.

"Co kdybyste si poslechli mé vyprávění až do konce a potom bychom si o tom pohovo-

Fili?" řekl Mainard. "Skoro hned po svatbě začaly nepřijemnosti," pokračoval. "Marietta chtěla vědět, kam stále mizím. Byla po čertech milá a neustále se mě vyptávala na moji minulost. Ve kterých zemích jsem byl? Proč jsem vůbec odjel z domu a vydal se na cesty? Div mne neumučila, ale protože jsem nebyl skutečný Joseph Mainard, nemohl jsem na její otázky odpovídat. Zpočátku jsem hodlal žít s ní do té doby, než se nám narodí dítě, a jen občas se ukážu ve své době. Ale neustále mi chodila v patách. Dvakrát mne div nechytla u hodin. To mne vyplašilo a konečně jsem pochopil, že Joseph Mainard musí z tohoto času zmizet navždy."

Koneckonců, jaký to mělo smysl, když jsem zabezpečil svoje vlastní narození a už jsem neměl nic jiného na práci? Měl jsem svůj vlastní život, který začínal v roce 1967. A také jsem se musel oženit podruhé, aby mé děti byly pokračováním mého rodu."

Vtom jej přerušili podruhé.

"Pane Mainarde," pravila ta samá žena, "naznačujete tedy, že jste prostě opustil tu ubohou těhotnou dívku?"

Mainard bezradně rozhodil ruce.

"A co jsem měl dělat jiného? Koneckonců měla slušnou rentu. A také jsem si říkal, že si časem vezme toho mladého tluchubu - ačkoli přiznávám, že jsem tím nebyl vůbec nadšen."

"Proč jste ji nevezl s sebou?"

"Protože jsem chtěl, aby dítě zůstalo tam," řekl Terry Mainard.

Žena zbledla a hlasem salykajícím se vztekem pronesla: "Pane Mainarde, nepřejí si zůstat s vámi nadále pod jednou střechou."

Mainard se na ni užasle podíval.

"Ale madam, vy tedy máte historce věříte?"

Nechápavě zamrkala.

"Ach!" vyhrkla, opřela se o opěradlo křesla a rozpačitě se rozesmála.

Několik lidí se na ni podívalo a také se zasmálo, ale jaksi nejistě.

+++

"Jistě si představíte, jak jsem se cítil vinen," pokračoval Mainard. "Kdykoliv jsem uviděl nějakou milou ženu, před mýma očima vyvstala Marietta. Jen s velkým úsilím jsem se ubezpečoval, že zemřela někdy ve čtyřicátých letech, možná i dřív. Ale po čtyřech měsících jsem si už jen stěží přesně vybavil

její tvář.

Potom jsem na jednom večírku potkal Joan. Hned mi připomněla Mariettu a to možná mělo vliv na další vývoj událostí. Musím se přiznat, že projevila nevšední energii při získávání mé přízně, ale do určité míry jsem byl rád, neboť si naprosto nejsem jist, jestli bych se odvážil oženit, kdyby mne k tomu celou dobu netlačila.

Po svatbě jsem ji podle zvyku přenesl v rukou přes práh našeho starého domu. Když jsem ji postavil na zem, dlouho stála a s prapodivným výrazem se na mne dívala. Konečně tiše řekla: "Terry, musím se ti k něčemu přiznat."

"Ano?"

Neměl jsem ponětí, co by to mohlo znamenat.

"Terry, existuje důvod, proč jsem tak usilovala se za tebe provdat."

Pocítil jsem slabost v kolenou. Nebylo mi třeba vysvětlovat, proč mladické dívky touží po vdavkách.

"Terry, budu mít dítě."

Když to řekla, přistoupila ke mně blíž a dala mi facku. Nemyslím, že bych byl někdy v životě více ohromen."

+++

Přerušil své vyprávění a pohledem přejel po místnosti. Hosté se dívali po sobě a zjevně se cítili trapně. Až konečně žena, která už nejednou byla pobouřena jeho vyprávěním, pravila: "Dobře vám tak."

"Takže vy se domníváte, že jsem ji dostal po zásluze?"

"Když člověk provede takovou nepřístojnost..." vyjela na něj.

"Ale madam," zaprotěstoval Mainard, "vždyť jsem přesně vysvětlil, že kdybych se nestal vlastním dědečkem, nikdy bych nepřišel na svět. Jak byste postupovala vy na mém místě?"

"Podle mě je to bigamie," prohlásil jeden z hostů. "Ne, nemyslete si, že se pokouším bránit ženy, které obdařují své muže cizími dětmi. A vůbec, Joan, já nemám slov."

Byl to starý Mainardův přítel, který příběh slyšel poprvé.

"Každá žena se může ocitnout v soufale situaci," zamumlala Joan.

"Jaká je to bigamie, když první žena zemřela skoro celou generací dříve?" Odmičel

se a potom řekl: "A pak, nemohl jsem se nesa-
myslet nad osudem všeho lidstva."

"Co tím míníte?" zvolalo několik hostů
naráz.

"Zkuste si představit síly, které působí
v procesu cestování v čase," pronesl už váž-
ně Mainard. "Nejsem vědec, ale mohu přesně
popsat obraz našeho hmotného světa, který se
pohybuje časem a podrobuje se neotřesitelné-
mu zákonu zachování energie."

Ve srovnání s touto silou je exploze
atomové bomby pouhou planoucí svící v neko-
nečné tmě. Předpokládáme, že v určitém mo-
mentu vývoje časoprostoru se nezrodí dítě,
které se na světě muselo objevit. Protože
se dítě, o kterém mluvím, mělo stát mým
otcem, musíme si položit otázku: kdyby se
nenarodilo, pokračovali bychom v jeho exis-
tenci nebo ne? A jestli ne, projeví se naše
neočekávané smizení na vývoji vesmíru?"

Mainard se sklonil vpřed a slavnostně
řekl: "Já se domnívám, že ano. Domnívám se,
že by smisel celý vesmír, v něm by se vy-
pařil, jako by nikdy neexistoval. Rovnováha
mezi životem jako takovým a existencí jedince
je obzvlášť křehká. Stačí jen trochu jí
směnit, porušit nejslabší článek a vše se
sřítí jako domeček z karet. Když jsem uvažo-
val o této možnosti, mohl jsem postupovat
jinak?"

Pokrčil rameny, upřel oči na hosty a
opřel se v křesle.

Všichni mlčeli. Poté jeden z přítomných
řekl: "Zdá se mi, že každý z vás dostal, co
si zasloužil." Zachmuřeně se podíval na Jo-
an: "Znáš vás už asi tři roky, ale nějak si
na žádné dítě nevzpomínám. Zemřelo snad? A
také vůbec nechápu, proč svoje špinavé prád-
lo perete veřejně."

"Joan," řekl Mainard, "podle mého budeš
muset toto vyprávění dokončit."

Jeho žena se podívala na hodinky.

"Myslíš, že to stihnou, miláčku? Je za
dvanáct minut půlnoc. Naši hosté určitě
chtějí stihnout oslavit Nový rok."

"Jen pokračuj," řekl Mainard.

+++

"Terryho strach, že jeho zvědavá žena
uvidí, jak se vypravuje do budoucnosti a jak
se vrací, byl zcela odůvodněný," pokračovala
Joan. "A tak se stalo, že viděla, jak smisel.
Kdyby ho přistihla při návratu, určitě by

dostala hysterický záchvat a stropila by mu
scénu, ale takto měla čas přemýšlet a vspa-
matovat se s otřesu.

Nelze se divit tomu, že mu byla neustále
v patách. Velice si s ním chtěla pohovořit,
ale nemohla se odhodlat a potichu se snepo-
kojovala. Několikrát viděla, jak smisel a
sas se objevil. Pokaždé byla polekána méně
a méně, a tak jednoho překrásného dne nabyla
zvědavost vrch. Jednou ráno, když vstal dřív
než ona a zanechal na polštáři vzkaz, že na
dva dny odjíždí, oblékla si Marietta cestov-
ní šaty, vzala si všechny peníze, které byly
v domě a přistoupila k hodinám. Předtím je
několikrát prozkoumala a ohápala podstatu
jejich činnosti. Když k nim přistoupila, vi-
děla, že závažíčko stojí na značce 1967.

Marietta se chytla křišťálového záva-
žíčka tak, jak to dělal její manžel a na
okamžik pocítila nevolnost. Ačkoliv to hned
nepoznala, objevila se v budoucnosti. Když
vyšla na ulici, bylo jí hrozně: sotva chtěla
přejít přes ulici, náhle saskřípál a prudce
se zastavil mechanický netvor. Z okénka se
vyklonil navstekaný muž a vynadal jí.

Chvějící se a napůl v bezvědomí přešla
Marietta na chodník. Postupně se přispůsobi-
la nezvyklému provozu a byla pozornější,
vždy byla vzornou žákyní. Za necelou půlho-
dinu se ocitla před obchodem s konfekcí.
Vatoupila, vyndala z peněženky peníze a ze-
ptala se prodavačky, zdali si za ně může ně-
co koupit. Prodavačka zavolala vedoucího.
Vedoucí poslal peníze do nejbližší banky na
kontrolu. Vše dopadlo velmi dobře.

Marietta si koupila šaty, kostým, spodní
prádlo, střevice a různé drobnosti. Z obcho-
du vyšla otřesená dnešní nerozvážností a
s pocitem studu kvůli šatům, které si na se-
be musela obléci. Jinak ale byla v energic-
kém rozpoložení. Byla velice unavena, a pro-
to se vrátila zpět do domu a poté i do svého
času.

Dny ubíhaly a Marietta si dodala odvahy.
Podceňovala svého muže ze špatných úmyslů,
vždyť nemohla vědět, co ženy s budoucností
považují za moderní a přípustné. Naučila se
kouřit, ačkoliv se poprvé div nezalkla. Nau-
čila se pít, ačkoliv po první sklenice celou
hodinu spala jako zabitá. Opatřila si místo
v obchodě; vedoucí měl za to, že její staro-
světské chování zaujme zákazníky. Ale neubě-
hl ani měsíc a propustili ji: především pro-
to, že příliš horlivě napodobovala mluvu

mladičských prodavaček s jejich moderními slovíčky, ale také proto, že nechodila do práce každý den.

V té době už nepochybovala, že čeká dítě a protože se jí její muž nechystal ještě opustit, řekla mu to. Podle mě v duchu doufala, že jí vše poví. Netvrdím to ale s jistotou; těžko soudit, co v té nebo jiné chvíli ovlivňuje jednání muže či ženy. Brzy utekl a více se už nevrátil.

Když Marietta přišla na jeho spády, rozsužila se. Ke všemu jí drásaly rozpory: na jednu stranu byla v roli opuštěné ženy, na straně druhé bylo v jejích silách vzniklou situaci změnit.

Zatloukla dům a osnámila, že se chystá vydat na cesty. Když se ocitla v roce 1967, našla si práci, najala si pokoj a přijala dívčí jméno své matky: Joan Craigová. Sama se pozvala na večírek, na kterém poznala Terry Mainarda. V nových šatech a s novým účesem se v ní jen těžko dala poznat minulé Marietta.

Vdala se za něj a jako trest za to, že se k ní tak zachoval, se mu do poslední minuty k ničemu nepřiznala, takže ho k smrti vylekala. Ale potom... co mohla dělat? Když se muž ožení s dívkou dvakrát a podruhé nemá zdání, že je to ona, tak je to láska...

Ach bože, už je za tři minuty dvanáct. Je čas nakrmit mého cvalíka."

Vyskočila z křesla a vyběhla do haly.

+++

Trvalo asi minutu, než jeden z hostů přerušil nastalé ticho.

"Čert tomu věř! To tedy znamená, že nejen že jste svůj vlastní dědeček, ale jste mužem své vlastní babičky! Nezdá se vám, že to poněkud komplikuje celou záležitost?"

Mainard zavrtěl hlavou.

"Cožpak nechápete, že toto je jediné řešení? Máme dítě, které je tam, v minulosti. Stane se mým otcem. Když se narodí další děti, zůstanou tady a zajistí pokračování mého rodu. Když na to myslím, hned je mi na světě líp."

Kdesi v dálce začal odbíjet orloj. Mainard uchopil pohár.

"Dámy a pánové, připijme na příští rok 1971 a na vše dobré, co se nám má stát."

Když se napili, jedna z žen se nesměle zeptala: "Řekněte mi, vaše žena... Joan..."

se nyní vydala do minulosti?"

Mainard přikývnul.

"Potom nechápu," pokračovala. "Vždyť jste řekl, že číslice na tyči se končí na značce 1970. Ale právě začal rok 1971."

"Á," pronesl Terry Mainard. Jeho obličej nabyl udivený výraz. Vstal z křesla, div nevylił koktejl z poháru. Poté si sá rychle sednul a zamumlal: "Jsem přesvědčen, že všechno bude v pořádku. Osud se mi tak nemůže vysmívat."

Žena, která se předtím k Mainardově příběhu stavěla kriticky, stiskla rty a vstala z křesla.

"Pane Mainarde, cožpak to nepůjdete zkontrolovat?"

"Ne, ne, jsem přesvědčen, že vše bude v pořádku. Tam pod závažíčkem je místo pro nové číslice. O tom nepochybují."

Jeden z hostů vstal a s legrace vyšel pochodovým krokem do haly. Když se vrátil, měl podmačený výraz.

"Určitě vás bude zajímat, že vaše hodiny se přesně o půlnoci zastavily," řekl.

Mainard seděl v křesle jako předtím.

"Jsem přesvědčen, že to bude v pořádku," opakoval.

Dvě ženy vstaly ze svých míst.

"Půjdeme nahoru a podíváme se po Joan," řekla jedna z nich.

Po chvíli se vrátily.

"Není tam. Dívaly jsme se všude."

Do místnosti vstoupili tři hosté, kteří odešli, když Mainard začal vyprávět. Jeden z nich vesele pronesl: "Nu, půlnoc je za námi, myslím, že je to celé u konce." Podíval se na Mainarda. "Jistě jste jím řekl, že číselník končí na číslici 1970?"

Hosté se zavrtěli na svých místech a porušili tíživé mlčení. Muž se k nim otočil veselým tónem: "Když jsem tuhle historku slyšel poprvé, poslední číslice byla 1968 a přesně o půlnoci se hodiny zastavily."

"A Joan přesně tři minuty před tím zmizela?" optal se někdo.

"No jasně."

Několik lidí se šlo do haly podívat na hodiny. Do salónu se donesly vzrušené hlasy: "Podívejte se, poslední číslice je opravdu 1970..."

"To by mě zajímalo, jestli tam Mainard každý rok vyryje nové číslo?"

"Hele, Píte, chyt se závažíčka!"

"Ale dej pokoj. Je mi z té historky vše-

lijak."

"Mainard se mi vždycky zdál být divný."

"Ale vyprávěl pěkně, že ano?"

Když se později hosté začali roscházet, jedna z žen si postěžovala: "Jestli je to ale vtip, proč se Joan nevrátila?"

Čísí hlas zasněl tmou za dveřmi: "Ti Mainardovi jsou zajímavý pár, že jo?"

Z ruského překladu anglického originálu v antologii Amerikanskaja fantastika, vyd. Raduga, Moskva 1988, přeložil M. Pišer

MOZEK PLUS

Vydává Sci-fi klub Möbius 2061 Domu kultury ROH v Jihlavě. Povoleno odborem kultury ONV v Jihlavě pod číslem Kult/370725189. Náklad 450 výtisků. Vychází nepravidelně. Odpovědný redaktor: Miroslav Pišer, 588 41 Vyskytná nad Jihlavou 83. Distribuce: Dům kultury ROH, odbor ZUČ, Tolstého 2, 586 01 Jihlava. Toto číslo bylo předáno do tisku 20. 9. 1989. Cena 15,- Kčs

poul anderson - mým nejvlětším cílem je to, aby trest
za zločin byl odpovídající...

alfred bester - hvězdičko jasně, hvězdičko první

horace leonard gold - hrdině

henry hutner - železný standard

alfred elton van vogt - hodiny času

